

La fiecare sfîrșit de an sărbătorim acel moment hotărîtor din istoria contemporană a României cînd a fost înlăturată monarhia și s-a proclamat Republica. 30 Decembrie 1947 a marcat trecerea la înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste care a schimbat structura întregii țări și a ridicat-o pe culmile civilizației și progresului.

Avem toate temeiurile să împlinim în acest an jubiliar, sărbătorirea Republicii, cu conștiința unor mari și onorabile succese dobîndite sub înțeleapta conducere a Partidului Comunist Român. Congresul al XI-lea al partidului a făcut bilanțul realizărilor de până acum și a trasat direcțiile de dezvoltare ale etapei următoare. Programul adoptat de Congres orientează prioritic procesul de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. Directivele privesc cincinalul 1976-1980 și liniile generale ale dezvoltării economico-sociale pentru perioada 1981-1990. Recent, Marea Adunare Națională a votat Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare pe anul 1975 și Legea pentru adoptarea Bugetului de stat pe anul 1975. Aceste legi ne vorbesc în

limbajul exact și convingător al cifrelor despre dinamismul economiei noastre naționale, despre continuarea în ritm susținut a industrializării, despre creșterea cu aproximativ 14% a veni-tului național, ceea ce va asigura de-

cearea nivelului de trai material și spiri-tual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific deter-minate și cu cerințele spirituale genera-tele de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane.

trăsături morale specifice unei societăți care a înlăturat orice exploatare. Este însă pentru prima oară în istoria sa cînd partidul elaborează, într-un corp unitar, un sistem de norme și principii cu ca-racter de îndreptar al activității comu-niștilor, uteciștilor, tuturor oamenilor muncii din țara noastră. Traducerea în viață a acestor norme și principii va determina o efervescență creatoare la toți membrii colectivității noastre, decizi să slujească, cu întreaga lor capacitate, politica internă și externă a partidului, să ilustreze prin comportarea lor con-cordanța dintre principii și practica muncii de fiecare zi.

Astfel va înflori umanismul epocii noastre care asigură un deplin acord între interesele individuale și cele ale societății. Cu aceste gânduri împlinim sărbătorirea Republicii, convinși că e-xistă acum toate condițiile pentru în-făptuirea hotărîrilor Congresului al XI-lea, cu dorința fierbîntă de a participa efectiv la făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate și la înaintarea României pe calea luminoasă a comu-nismului.

CRONICA

REPUBLICA

păpirea prevederilor planului cincinal în domeniul ridicării nivelului de trai. To-varășul Nicolae Ceaușescu a arătat, în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea, că acest obiectiv stă în centrul politicii de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate: „Scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri este ridi-

O deosebită importanță a avut adop-tarea de către Plenara C.C. al P.C.R. din 18 decembrie, în conformitate cu sarcina încredințată de Congresul al XI-lea, a propunerilor de defînitive a „Codului principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echi-tății socialiste”. Partidul Comunist Ro-mân s-a preocupat permanent, în opera de construcție a socialismului, de forma-rea omului nou, cu o conștiință înain-tată, un înalt grad de cunoaștere și

PSIHOLOGIC ȘI DRAMATIC

Evoluția structurilor dramei, de la teatrul naturalist la variile moduri ale teatrului poetic, apoi la ambițiile antiteatrului și, mai departe, la teatrul politic — iarăși, cu sensuri și nuanțări diferite, a făcut să se creadă, la un moment dat, că factorul psihologic în conturarea acțiunii și a personajelor ar fi depășit. Ca atare, și în crearea spectacolelor, s-a procedat, de multe ori, ca și cum psiholo-gicul și-ar fi pierdut în cea mai mare măsură — dacă nu în totali-tate — însemnătatea în tratarea actoricească a rolurilor, și nu numai în piesele țînînd de noile orientări ale genului, ci în general. Prin analogii eronate, derivate dintr-o gîndire prea puțin riguroasă, a început a fi nesocotită, în practică, nu numai ideea adecvării fizice și sufletești minuțioase față de un personaj (în care, ce e drept, nu tre-buie să vedem numai identitatea cu un model real, în spiritul aceluși mimesis ce se cere și el înțeles mai profund), dar a fost supusă ironiei și, ca atare, unei tratări superficiale, însăși arta vorbirii sce-nice. Rezultatul a fost, mai întîi, în cazurile mai puțin frapante, de-ruța spectatorilor, urmată apoi, în situațiile cele mai caracteristice (de pildă cînd e vorba de autorii clasici), de un dezinteres accentuat al publicului, mergînd pînă la apatie. Avem aici una din cauzele di-voșului relativ între scenă și virtualii participanți la spectacole. Explicațiile fenomenului, încercate de cei care, prin astfel de pro-cedări, de obicei epigonice contribuie în fapt la întreținerea unui adevărat cerc vicios în această privință, se referă insistent doar la presupusa nepregătire a publicului.

În realitate, factorul psihologic rămîne un dat implicat în însuși procesul creației și comunicării artistice și, ca atare, sub o formă sau alta, el intervine în transmiterea mesajului artei scenice, de la ditirambul străvechi la iconoclaști și inovatori ca Pirandello sau Shaw, Sartre Camus, Beckett, Ionescu sau la diversele manifeste ale unor trupe cu existență sporadică, într-o așa zisă avangardă debi-toare, în occident, în cazurile extreme, iraționalismului, instinctu-alității, contestării omului și civilizației contemporane. Psihologicul se prezintă astfel atît ca un substrat reflectat, vizînd modul de a gîndi (sau, rar, de a refuza gîndirea, ceea ce tot gîndire este), cît și ca aglutinare a observației morale, concretizată în existențe umane, existențe convenționale, se-nțelege, pentru că personajele sînt imagi-nate și nu copiate, avînd fiecare un anumit grad de coerență, cel pu-țin atîta cît e necesar spre a răspunde funcționalității dramatice. Or, funcționalitatea, fără a pretinde o supralicitare a amănuntelor, ca într-un portret clasic, sau, să zicem, ca în cazul metodei Stanis-lawski, schițează totuși măcar un contur psihologic, dacă nu indivi-dualizat strict, măcar unul arhetipal (de ex. Béranger al lui Ione-scu).

Dacă lucrurile stau astfel, dacă, într-un dozaj cît de restrîns, psihologicul intervine în actul teatral, înseamnă că noțiunea de in-terpretare, în sensul propriu și cel mai general, ca recurs la un model ce exprimă o intenție este fundamentată în toate împrejură-riile, nu numai în cazul teatrului zis naturalist.

Am mers însă cam departe, spre a verifica un adevăr pe care unii regizori și chiar interpreți azi îl tratează cu superficialitate. În fond, în cadrul dramaturgiei noastre contemporane, dramaturgiei de afirmare a omului, a capacităților sale transformatoare, personajele înțrîpînd psihologii inedite sau permanente nu lipsesc, chiar dacă excesele caracterologiei veriste, împotriva căreia încă Eminescu lua atitudine („Pentru Dzeu! Nu tot ce e natural e frumos!”), nu-și mai

N. BARBU

M. CAMARU:

„Iarnă”

DAN ROTARU

Imn pentru România

Eu vin cu brațele deschise,
imi înfloresc pe ochi doi crini,
imi gilgîie lumina-n vise,
cuvintele îmi sînt lumini.

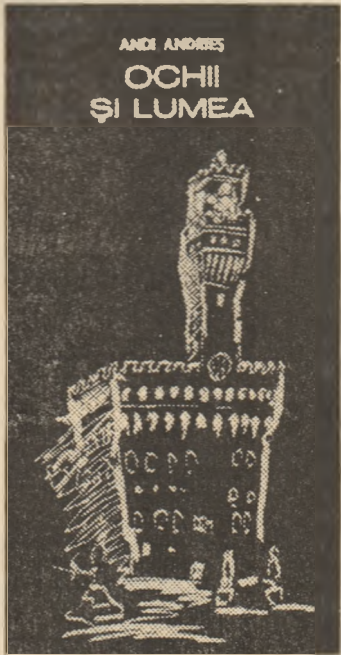
Așa sînt toți românii, poate,
așa-i un semn că ești român:
chiar dacă lacrima îți bate
în ochi, să te socoți stăpîn,

să te socoți într-una fiul
acestei sfinte Români.
Eu vin cu brațele deschise
prin aerul istoriei vii.

Așa sînt toți românii: țara
le poruncește, și e sfînt
ce spune ea. Eu sînt doar vara,
sau doar o clipă de pămînt.

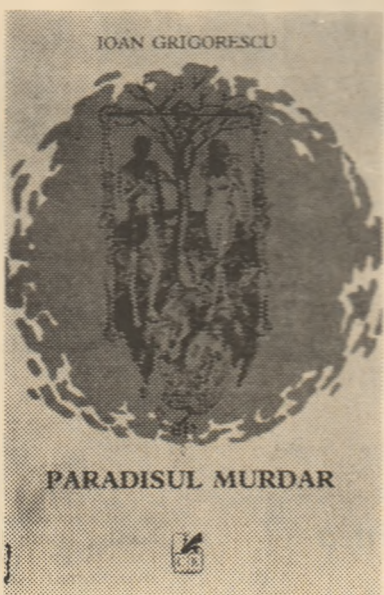
De-aceia sînt poet, și țara
de-aceia mă primește sfînt,
pentru că scriu pe crini cu pleoapa:
Aici românii-au fost! Și sînt!

Frumusețea și mizeria Terrei

chiar, romantic. Muzica violentă și brutală a unui balet, exprimând spaime sau traume subconștiente îi trezește reacții de distanțare, gloata bitnicilor zdrențăroși ocazională subțiri accente ironice: „Sus, la capătul podurilor, pe scările care coboară spre ape sau pe cheiul pietruit, „bitnicii” învelesc. Sena cu tristețea lor afixată și ostentativă. Abordând o neglijență vestimentară îngrijorătoare, dormitează întinși pe pățuri rupte sau pe caldarim, sau rezemați de vreun rucac murdar, sau sprijiniți spate în spate — și privesc undeva dincolo de tot ce există, preferând totuși cite o dată să țină pleoapele disprețuitor închise între ei și omenire. Nețuși cu anii, se mulțumesc să semene cu Crist și să poarte sandale sumare sau ghețe ferfenite de-a dreptul pe piciorul gol și de loc curat. Altceva nu pare a se include în obiectivele lor vitale. Sau cine știe ce plămăni nefirești se nasc sub frunțile năpădite de șuvițele dezordonate? Majoritatea nu sînt francezi. Mulți aparțin unor familii bogate și caută, prin schivnicia lor voluntară și ridicolă, să guste senzația opusă imbuibării la care, în cele din urmă, se întorc pocăliți” (p. 17-18).

Ochii și lumea cuprinde însemnările unui călător sentimental, ușor paseist, gândindu-se pe Dunăre la epoca danteilor și a crinalelor și, cu un plus de gravitate, întonind o elegie romană, avînd Colurna drept laitmotiv. Mai mult poate decît în prima parte se întreved calitățile lui Andi Andrieș în *Pelicule colorate sau Nestatornicile amintiri mărunte*, flash-uri din călătoriile sale europene străbătute de melancolia solului natal. Fiindcă cel care închină un poem lui Hamlet, cu deziluzia de a nu-l fi găsit la Elsinore și cu dorința de a-l reîntîlni între copertile cărții din biblioteca de acasă, își va declara deschis, în final, solidaritatea cu *Colțul nostru de lume*. *Ochii și lumea* îmi amintește ca sentiment al domesticității o celebră poezie a lui Du Bellay care se încheie cu preferința pentru „la douceur angevine” în locul aerului marin al voiajelor depărtate.

Un călător activ, pragmatic, interesat în documentare pentru a-și ilustra tezele este Ioan Grigorescu, deși *Paradisul murdar* nu ni-l relevă în ipostaza itinerantă ci în cea de reporter care deschide, sistematic, dosarul mult discutatei „poluări” a pla-

nete. Ioan Grigorescu are febra modernă a informației, posedînd capacitatea de a acumula un imens material din cele mai diverse surse: cărți de știință și statistici oficiale, anchete la fața locului, interviuri cu savanți și oameni politici, nepregătind de a participa chiar la o partidă de hașis, spre a surprinde direct efectele drogării. *Paradisul murdar* se constituie, astfel, ca o pasionantă demonstrație pe viu, cu priză la cele mai diverse categorii de cititori, despre prezentul și viitorul periclitat al planetei dacă nu se iau măsuri urgente de protecție. Reporterul știe tot, inclusiv arta de a ne introduce pe noi, care nu avem acces la înțelegerea științifică a cauzelor, în privirea efectelor. Literaturizarea ar fi fatală, aglomerarea datelor și a ipotezelor spune aici totul, mai mult decît orice metaforă. De altfel, singura metaforă de reținut este „Cloaca maxima”, mod de a figura viitorul terrei fără măsuri de protecție necesare.

Ioan Grigorescu ne vorbește în *Paradisul murdar* de ruperea echilibrului din natură, de boala care a cuprins planeta ca urmare a poluării atmosferei, solului și apelor. De la insecticide și erbicide la „crușperole” atomice, o suită de factori amenință viața planetei, a noastră, a mamiferelor create de om. Reporterul invocă exemple, care mai de care mai tragante, denunțînd poluarea, urmările ei nefaste. Cît despre prevederile sale sînt de-a dreptul incredibile. Se că se referă la atmosferă sau stratosferă, la fauna și flora uscată, la oxigenul din mări și oceane. Trăgînd un semnal de alarmă, Ioan Grigorescu, privește cu calm și luciditate, invocînd ocele nume de autoritate care au propus soluții aplicabile. Disociația dintre primejdiile care amenință întreaga planetă și cele ce privesc numai societățile de consum e necesară și, ocupîndu-se de droguri, „revoluție sexuală”, autorul *Paradisului murdar* la distanță și pune în discuție în tablourile sale. Nu am înțeles însă de ce în problemele generice ale echilibrului biologic, ale poluării și măsurilor protectoare luate sau numai necesare, preocupările și realitățile țării noastre sînt abia enunțate, pară dintr-o inexplicabilă pudoare. Cu această excepție, cartea lui Ioan Grigorescu se recomandă prin autenticitate și nerv gazetăresc în tratarea unor teme atât de actuale și alarmante pentru locuitorii terrei. Simbolic, problemele cărții sînt ilustrate de pictura, singura pînă acum știută a Greciei arhaice, descoperită la Phaestum, cuprînzînd într-una din secțiunile sale un tînar profilat pe albastrul cerului în timp ce sare într-o mare de o puritate perfectă. Întrebările lui Ioan Grigorescu sînt ale umanității suferînde: „Era la Phaestum o zi de vară toridă, templul de culoarea lutului roșu se cocea la soare, apele golfului Salerno se ghiceau în depărtare dezvăluînd o Mediterană asaltată de gunoaie, cutureterată de petroliere gigantice care lăsuau în urma lor pete de țitei, înconjurată de porturi și uzine fumegînde, asediată de gurile unor inepuizabile și fetide canale de scursori. În ce fel de ocean planetar va mai sări zburătorul de pe trambulina Phaestumului, care a așteptat două mii cinci sute de ani rearătarea la față?”.

Din uranic mîrgărint

Chipul țării — Ceaușescu,
Cine are ochi de vîz.
Glasul țării — Ceaușescu,
Duhul țării — Ceaușescu,
Cine are-auz și crez.

Cumpăna de la fîntînă
Pentru cumpenit izvod,
Unde apa vieții lină
Murmură a vis de zînă
În tîrimul voevod

Și chiar soarele și luna
Și toți aștrii scriu destin :
El era dintotdeauna,
El va fi întotdeauna,
Precum piscul carpatin !

Căci pe codrul de aramă
Stea polară de argînt
Flutură-auriu năframă —
Și-n al lumii rang ne-nseamnă
Din uranic mîrgărint.

Eugen AGRIGOROAIEI

Umbra lui Ștefan la Putna

Mantia lui poate fi răsăritul de ziua
Peste pădurile Putnei.
Fără mîhnire și vamă se-aude
Galopul, el, nestatornicul
Vestitor intru clopote.

Cerul Moldovei și-aprinde lumina
Datează Cetății — albastră zidire.
La tîrmul cu dor steagul îi trece
Suflet de neam, os de simțire.

Dar care e ramul, care e piatra
A nu-l cunoaște care să fie ?
Focale de umblet, pretutîndeni
Poartă pămîntul în candela timpului.

Ci să ne-nțorcem, cu pasul curat
Nai, hărăziți voievozi biruitori
Prin poarta înaltă a ochiului mire
Aici, unde faguri, leagănă rod.

O, dulce-i miezul tău

Să ne bucurăm pentru fericita petrecere
A ploii-n potirul setosului grăunte !
Ce proaspete seve aruncă rădăcinile !
Sunetul lor e un cîntec
De-aleasă vesteire

El poartă întemeierea fructului
Spre inima-stemă ducînd
Aerul pur al nuntirii.

Să ne bucurăm pentru coacerea piinii
Din care vom rupe spunînd :
O, dulce-i miezul tău Țară !

Ion BELDEANU

Doi

Trece omul prin pădure și
vorbește singur : numai copacii
sunt fericiți — mereu același
pămînt credincios la rădăcină,
același cer, lăsînd să cadă
pe coroanele lor ploi și lumină.

Copacul, în urma omului,
zice duios :
frumos e, doamne, omul
în lumea lui „frumos !
Tulpina lui mișcătoare,
trece mereu peste alt pămînt
și nu se pleacă niciodată
nici la ploaie, nici la vînt.
Creștetul lui e luminat
mereu de alt cer —
frumos copac, doamne, mai e omul :
niciodată pădure, totdeauna stingher,
pămînt mișcător, tulpină clătînoasă,
cer schimbător, stea lunecătoare.

frumos e copacul acesta care trece pe lingă mine,
pe care nici o rădăcină nu-l poate ține.

De unde ?

În ochii tăi, în fiecare dimineață,
cite-o frunză, cite-o pădure ;
în mersul tău, în fiecare amiază,
cite-o trestie, cite-un izvor ;
pe umerii tăi, în fiecare seară,
cite-o depărtare, cite-un amurg ;
dar de unde atîtea frunze și-atîtea
păduri pentru ochii tăi ? atîta
trestie și-atîtea izvoare pentru
mersul tău ? atîtea depărtări și
atîtea amurguri pentru umerii tăi ?
și de unde atîtea dimineți și amiezi
și seri ? de unde tu însăși cu ochii
tăi, cu mersul tău, cu umerii tăi, prin
mine, ca frunza, ca pădurea, ca trestia,
ca izvorul, ca depărtarea, ca amurgul ?
de unde ? de unde ? de unde ? de unde ?

Lucian VALEA

Codul principiilor și normelor muncii și vieții comunistilor, ale eticii și echității socialiste

Organizând și conducând marea operă istorică de făurire a socialismului și comunismului pe pământul României, Partidul Comunist Român acordă o atenție primordială făuririi unui om nou, cu o conștiință înaintată și înalte trăsături morale, promovării unor raporturi noi între oameni, afirmării depline în toate sferile vieții sociale a principiilor eticii și echității socialiste. Normele și principiile etice ale societății noastre pornesc de la faptul că în orînduirea socialistă a fost lichidată definitiv exploatarea capitalistă, s-a pus capăt inegalității sociale și naționale: ele se bazează pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, pe principiile de repartiție socialistă, pe egalitate și dreptate socială, pe țelul comun al făuririi bunăstării și fericirii întregului popor.

Aceste înalte norme și principii trebuie să devină codul muncii și vieții, îndrumar de conduită în societate al comunistilor, al tineretului revoluționar, al tuturor oamenilor muncii din patria noastră.

1. Datoria fundamentală a membrilor de partid, a membrilor Uniunii Tineretului Comunist este de a servi cu credință cauza partidului și poporului, de a pune tot ce au mai bun, întreaga lor energie, capacitate de muncă și pricepere în slujba îndeplinirii Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintate a României spre comunism. Fiecare comunist trebuie să pună mai presus de orice înflorirea materială și spirituală a patriei socialiste, creșterea continuă a gradului de bunăstare și civilizație ale poporului, afirmarea tot mai puternică a națiunii noastre în rîndul națiunilor lumii.

2. Membrii de partid și membrii Uniunii Tineretului Comunist trebuie să-și însușească materialismul dialectic și istoric — concepția revoluționară despre lume și viață a proletariatului, Programul Partidului Comunist Român, care constituie aplicarea creatoare a marxism-leninismului la condițiile concret istorice ale țării noastre și care dă o perspectivă clară luptei pentru edificarea orînduirii socialiste și comuniste în România.

3. Toți comunistii trebuie să cunoască și să-și însușească politica internă și externă a partidului și statului, documentele, hotărârile partidului. Ei sînt datori să fie propagandiști neobișiți ai politicii partidului, să contribuie activ la elaborarea și dezbaterea hotărârilor de partid și de stat, să lupte cu fermitate și spirit de abnegație pentru traducerea lor în viață.

4. Fiecare comunist este obligat să îndeplinească fără șovăială însărcinările date de partid, să se achite cu înalt spirit de răspundere de toate îndatoririle ce-i revin în funcția ce o îndeplinește, la locul său de muncă, în întreaga sa activitate.

Comunistul trebuie să respecte cu strictețe disciplina de partid — care este aceeași pentru toți membrii partidului, indiferent de poziția pe care o au în societate, de funcțiile și atribuțiile încredințate de partid și de stat. Toți comunistii trebuie să respecte întocmai normele și regulile muncii de partid, principiile democrației interne și ale conducerii colective — care prevăd discutarea problemelor în cadrul organizat și, totodată, asumarea răspunderii nemijlocite pentru ducerea la îndeplinire a măsurilor adoptate.

5. Constituie o îndatorire sacră, de prim ordin, a fiecărui comunist, de a apăra ca lumina ochilor unitatea de monolit a partidului — chezașia îndeplinirii cu succes a menirii istorice a partidului de conducător al națiunii noastre pe calca socialismului și comunismului.

6. Toți comunistii sînt datori să militeze pentru întărirea con-

tinuă a legăturii partidului cu masele, pentru rezolvarea justă a propunerilor și cerințelor oamenilor muncii, pentru unirea eforturilor tuturor celor ce muncesc la lupta pentru îndeplinirea Programului partidului.

7. Membrii partidului, membrii Uniunii Tineretului Comunist, toți oamenii muncii trebuie să manifeste cea mai mare grijă și răspundere pentru dezvoltarea continuă și apărarea proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, a avuției noastre naționale — baza ridicării bunăstării întregului popor. Ei trebuie să acționeze pentru gospodărirea cât mai eficientă a mijloacelor și resurselor societății, să lupte împotriva risipei de orice fel, a neglijenței în păstrarea și administrarea bunurilor publice, a tuturor manifestărilor de irosire a avutului obștesc.

8. Membrii de partid, membrii Uniunii Tineretului Comunist, toți oamenii muncii au obligația patriotică de a lupta cu toată hotărârea împotriva furtului din avutul obștesc, a delapidării din proprietatea socialistă, a oricăror sustrageri de bunuri din avuția națională — acte profund antisociale care lovesc în interesele poporului, ale fiecărui cetățean. Ei trebuie să contribuie la formarea în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă, a unei puternice și intransigente opinii de masă împotriva unor asemenea manifestări.

9. Membrii Partidului Comunist Român, ai Uniunii Tineretului Comunist, toți cetățenii trebuie să manifeste o grijă permanentă pentru buna gospodărire a pămîntului, apelor, pădurilor, a tuturor avuțiilor și frumuseților naturale ale patriei, să participe activ la acțiuni de protecție a acestora, să lupte hotărît împotriva degradării mediului ambiant.

10. Pentru fiecare comunist, pentru fiecare cetățean, munca este o datorie fundamentală, de onoare. Fiecare trebuie să dea dovadă de o înaltă conștiință profesională, competență, spirit creator, dăruire și pasiune în muncă: totodată, trebuie să manifeste combativitate și intransigență față de manifestările de indisciplină, superficialitate și lipsă de răspundere în muncă.

11. Membrii Partidului Comunist Român și ai Uniunii Tineretului Comunist au obligația să-și perfecționeze necuțenit pregătirea profesională și de specialitate, să-și îmbogățească permanent orizontul cultural-științific.

12. Apărarea patriei, a cuceririlor revoluționare ale poporului reprezintă cea mai înaltă obligație a membrilor Partidului Comunist Român și ai Uniunii Tineretului Comunist, a tuturor cetățenilor țării. Suprema lor îndatorire este de a fi în orice moment gata să apere cu orice sacrificiu, chiar cu prețul vieții, integritatea patriei, independența și suveranitatea națională și de stat, realizările socialiste ale poporului român. Orice nesocotire a acestei înalte obligații, orice pactizare cu dușmanul, cu cei ce se dedau la acțiuni sau acte ostile orînduirii noastre socialiste, cu cei ce uneltesc împotriva libertății și independenței patriei, a intereselor vitale ale poporului, constituie trădare față de de partid și de popor, față de națiunea noastră socialistă și se pedepsește conform legilor țării.

13. Toți comunistii sînt obligați să aperse secretul de partid și de stat, să dea în permanență dovadă de înaltă vigilență și combativitate revoluționară. A furniza unor persoane străine informații care constituie secrete de partid și de stat înseamnă a trăda partidul, a trăda țara, a lovi în interesele întregii națiuni; cei care se fac vinovați de aseme-

nea acte trebuie să simtă mînia îndreptățită a poporului.

14. Fiecare comunist are înalta îndatorire de a milita pentru întărirea unității moral-politice a poporului, pentru cimentarea prieteniei frățești dintre toți oamenii muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități —, de a lupta împotriva oricăror manifestări de naționalism și șovinism, de a acționa în strînsă unitate pentru propășirea patriei comune, Republica Socialistă România.

15. Comunistii, toți oamenii muncii sînt obligați să cunoască, să popularizeze și să respecte cu cea mai mare strictețe legile țării, să acționeze în spiritul legalității socialiste, să ia poziție hotărîtă față de orice încercare de nesocotire sau încălcare a legilor Republicii Socialiste România.

16. Comunistii trebuie să militeze în permanență pentru promovarea în întreaga viață socială a principiilor eticii și echității socialiste, a relațiilor de colaborare și întraajutorare tovarășească, de solidaritate, stimă încredere și respect reciproc. Ei trebuie să fie dușmanii neîmpăcați ai individualismului mic-burghoz, ai manifestărilor de egoism, de subordonare a intereselor generale unor interese individuale înguste, ai tendințelor de a pretinde de la societate mai mult decît s-ar cuveni pe baza principiilor socialiste de repartiție.

17. Comunistul trebuie să fie cinstit, sincer, principial și corect, să nu tolereze minciuna, falsitatea, ipocrizia, să combată încercările de inducere în eroare a organelor superioare, a tovarășilor de muncă, sustragerea de la răspundere și îndatoriri.

18. Comunistii trebuie să acționeze cu toată fermitatea pentru a preveni și a combate orice manifestări de abuz de putere, orice trafic de influență, tendință de folosire în interes propriu și în dauna oamenilor muncii a unor funcții și munci de răspundere încredințate de societate.

19. Toți comunistii, îndeosebi cei care îndeplinesc funcții de conducere în viața economic-socială, în aparatul de partid și de stat, în organizațiile de masă și obștești, trebuie să militeze, în spiritul principiilor democrației socialiste, pentru crearea unui climat favorabil exprimării și confruntării libere a părerilor, participării largi a maselor la dezbaterea și soluționarea problemelor, la adoptarea hotărârilor, la elaborarea și îndeplinirea politicii generale a partidului și statului nostru.

20. Comunistii trebuie să militeze ca în fiecare colectiv să se instaureze un climat favorabil promovării oamenilor în exclusivitate după contribuția proprie la îndeplinirea politicii partidului, la îndeplinirea planului de dezvoltare economic-socială a țării, după comportarea și atitudinea lor politică și morală. Ei trebuie să combată cu hotărîre subiectivismul și arbitrarul în aprecierea și promovarea cadrelor, să ia atitudine fermă împotriva favoritismului, nepotismului, servilismului, a manifestărilor de carierism.

21. Toți comunistii trebuie să manifeste curaj și inițiativă în lupta pentru promovarea spiritului revoluționar, a noului în producție, în activitatea economică și socială, să acționeze cu hotărîre împotriva inerției, birocratismului, rutinei și conservatorismului, a tot ceea ce este învechit și poate frîna progresul societății noastre socialiste.

22. Spiritul critic și auto-critic, combativitatea față de lipsuri și neajunsuri trebuie să caracterizeze pe fiecare membru al partidului, pe fiecare membru al Uniunii Tineretului Comunist. În orice împrejurare, în

colectivele de muncă în care lucrează, comunistii trebuie să promoveze un climat de dezbatere exigentă a lipsurilor, să stimuleze și să creeze condiții pentru formarea și afirmarea unui puternic spirit critic al maselor de oameni ai muncii.

23. Comunistii trebuie să acționeze pentru ca în fiecare colectiv să se asigure manifestarea liberă a spiritului de inițiativă al maselor, pentru valorificarea experienței și competenței lor, pentru participarea tuturor oamenilor muncii la conducerea activității întreprinderilor și instituțiilor, pentru dezvoltarea și întărirea democrației muncitorești, socialiste.

24. Membrii Partidului Comunist Român și ai Uniunii Tineretului Comunist trebuie să manifeste cea mai înaltă intransigență împotriva concepțiilor de viață burgheze, a influențelor mentalităților lumii capitaliste. Ei trebuie să combată cu fermitate tendințele de căpătuială, parazitismul, înșelătoria, specula și mita, orice forme de obținere a unor venituri ilicite, de însușire prin abuz sau necinște a roadelor activității altora.

25. Membrii de partid, membrii Uniunii Tineretului Comunist trebuie să combată cu toată hotărârea reminiscențele gîndirii și mentalităților retrograde, să lupte împotriva influențelor ideologiei burgheze, a tuturor concepțiilor care propagă ura, violența și disprețul față de om.

26. Comunistii au datoria politică și morală de a lupta împotriva teoriilor idealiste, a prejudecăților mistice, a superstițiilor, a oricăror manifestări de obscurantism. Ei trebuie să acționeze pentru înțelegerea științifică de către mase a fenomenelor naturii și societății, pentru înarmarea temeinică a oamenilor muncii cu concepția materialist-dialectică despre lume și viață.

27. Fiecărui membru al partidului, fiecărui membru al Uniunii Tineretului Comunist îi revine o înaltă răspundere în întemeierea relațiilor de familie pe principiile moralei socialiste, ale egalității, respectului, afecțiunii și încrederii reciproce între soți, în îndeplinirea rolului ce revine familiei în creșterea și educarea copiilor, în dezvoltarea continuă a națiunii noastre socialiste. Familia trebuie să fie cea dintîi școală în care copiii să învețe, o dată cu regulile de comportare în viață și societate, prețuirea muncii, devotamentul față de patrie și popor, față de partid și cauza socialismului.

28. Toți comunistii — părinți, cadre didactice, activiști ai organizațiilor de masă și obștești — au îndatorirea primordială de a asigura pregătirea tineretului pentru muncă și viață, formarea și educarea noilor generații în spiritul dragostei față de patrie și partid, al glorioaselor tradiții de luptă pentru libertate și dreptate socială ale poporului, ale clasei muncitoare și partidului nostru, în spiritul unei înalte conștiințe revoluționare, al principiilor moralei socialiste și comuniste, al responsabilității față de prezentul și viitorul națiunii noastre socialiste.

29. Membrii partidului și ai Uniunii Tineretului Comunist trebuie să aibă, în toate împrejurările, o conduită politică, morală și profesională care să le asigure un înalt prestigiu în fața maselor. Prin faptele lor, ei trebuie să fie exemple înaintate pentru toți cei în mijlocul cărora trăiesc și muncesc. Unitatea dintre vorbă și faptă trebuie să caracterizeze pe fiecare comunist.

30. Indiferent de poziția pe care o ocupă în societate, comunistul trebuie să dea dovadă de modestie; el trebuie să combată îngîmfarea, aroganța, disprețul față de semenii. Comunistii care îndeplinesc funcții de răspunde-

re în partid, în viața socială în general, trebuie să-și dobîndească autoritatea printr-o comportare morală și profesională exemplară din toate punctele de vedere. Fiecare comunist trebuie să contribuie prin conduita sa în viața politică și profesională, în societate și în familie, la întărirea continuă a autorității și prestigiului partidului în mase, la creșterea rolului său conducător în societate.

31. Membrii Partidului Comunist Român și ai Uniunii Tineretului Comunist, toți cetățenii patriei să dea dovadă, în orice împrejurare, de dragoste fierbinte față de patrie, de demnitate și mîndrie națională, precum și de respect față de alte popoare. Ei trebuie să respingă și să condamne cu cea mai mare fermitate atît exclusivismul național, cît și ploconirea în fața străinătății.

32. Toți membrii partidului și ai Uniunii Tineretului Comunist trebuie să militeze, în spiritul internaționalismului proletar, pentru întărirea prieteniei și solidarității partidului nostru cu toate partidele comuniste și muncitorești, să contribuie la dezvoltarea colaborării frățești cu popoarele celorlalte țări socialiste, la întărirea solidarității cu clasa muncitoare, cu toate forțele progresiste, antiimperialiste din lume, cu mișcările de eliberare națională, cu popoarele care și-au cucerit recent independența, cu toți cei care luptă pentru dreptate socială, pentru progres, cu toate popoarele lumii.

33. Membrii partidului, membrii Uniunii Tineretului Comunist trebuie să militeze cu hotărîre pentru lichidarea din viața lumii contemporane a rasismului, colonialismului și neocolonialismului, a politicii imperialiste de dominare și asupraire a altor popoare, de amestec în treburile altor țări, pentru respectarea demnității naționale a fiecărui popor, a dreptului său inalienabil la dezvoltarea liberă și independentă. Fiecare comunist, fiecare cetățean al patriei noastre trebuie să fie luptător înflăcărat pentru afirmarea politicii externe a partidului și statului nostru de promovare a unor relații noi, democratice în viața internațională, a unui climat de destindere, înțelegere și colaborare între națiuni, să-și aducă contribuția la cauza generală a socialismului, progresului și păcii, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Adoptînd codul principiilor și normelor muncii și vieții comunistilor, ale eticii și echității socialiste, Congresul al XI-lea al partidului își exprimă convingerea că traducerea lor în viață va exercita o puternică influență asupra tuturor membrilor societății noastre, va duce la crearea unui nou umanism, care pune pe primul plan omul și, totodată, îmbină interesele particulare cu cele ale întregii societăți, asigură bunăstarea și fericirea fiecăruia, o dată cu a întregului popor. Prin aceasta omul se va ridica pe o treaptă superioară de cunoaștere, va putea participa cu adevărat conștient la activitatea poporului de făurire a propriului său viitor liber.

Membrii Partidului Comunist Român, ai Uniunii Tineretului Comunist, toți cetățenii patriei noastre socialiste trebuie să-și facă din aceste norme o călăuză permanentă în activitatea lor politică și profesională, în viața de fiecare zi, să acționeze cu consecvență și fermitate pentru ca înaltele principii de etică și echitate ale socialismului și comunismului să pătrundă tot mai adînc în toate domeniile vieții sociale, contribuind la crearea omului nou, înaintat al societății noastre, la accelerarea mersului înainte al patriei pe calea civilizației comuniste.

— Acum aproape cincizeci de ani a apărut la Iași o carte despre bătrânețe. Autor: C. I. Parhon. Incepând de atunci, s-a constituit o tradiție în ce privește studiarea problemelor legate de cea de a III-a vîrstă. Dat fiind creșterea mediei de vîrstă în general, în lume, și în particular, în țara noastră, ca efect al mobilizării resurselor civilizației actuale în sprinjalul salvării sănătății umane, o discuție pe această temă este, credem noi, mai mult decît oportună.

Gh. Crețeanu: Noi sîntem oarecum pionieri, cu această masă rotundă, deoarece la ora actuală preocuparea centrală este orientată, în mod firesc, în direcția vîrstelor productive. Există, e drept, și preocupări legate de tema noastră — preocupări profilactice, sociale — dar mai mult la nivel de informare. De altfel, în contextul realităților țării noastre, ponderea bătrîneții crește, dar ca procent avem de a face cu o situație mai particulară: avem o veritabilă explozie de natalitate, care estompează această creștere intrinsecă. Fapt este că numărul celor aflați la o vîrstă înaintată crește. Iată de ce considerăm binevenită această masă rotundă, mai ales după recenta sesiune dedicată savantului Parhon, cărui a fi datorăm nu numai amintita carte ci și stăruitoarele preocupări, existente în țara noastră, referitor la bătrînețe. La respectiva sesiune, prof. Pitiș s-a referit și la aspecte ale iliki-biologiei, biologia bătrîneții...

— Domeniu în care Parhon a introdus o viziune optimistă.

Gh. Crețeanu: Ceea ce nu împiedică bătrîneța să constituie un ireversibil proces fiziologic.

— Deci, bătrîneța nu poate fi tratată ca un simplu proces patologic...

Ion Hăulică: Ca fiziolog, n-aș considera îmbătrînirea un proces patologic. Cu alte cuvinte, aș scoate din discuție noțiunea de boală. Biologic vorbind, îmbătrînirea este un proces de deplasare a reacțiilor metabolice de uzură și refacere, dinspre latura constructivă, spre latura predominant degradativă. De aceea bătrînul are un PH mai acid al umorilor sale. E vorba deci de predominanța proceselor catabolice, în defavoarea acelora de refacere. În fond, materia vie se menține în stare de activitate prin echilibrul dintre aceste două procese. N-aș da, în acest sens, decît exemplul excitabilității, ca proprietate fundamentală a materiei vii. Excitabilitatea este întreținută de gradientul ionic membranar al celulei vii, depozitar de procese metabolice donatoare de energie, ca principală particulă subcelulară cu rol de veritabilă centrală energetică. În termenii mai de specialitate, lucrurile stau cam așa:

pe măsura uzurii echipamentului enzimatic de la nivelul mitocondriilor, reacțiile oxidoreductoare, eliberatoare de energie scad ca intensitate, reducînd capacitatea pomperilor active de la nivelul membranei celulare, cu rol de întreținere a gradientului ionic membranar, scăzînd astfel excitabilitatea. Dispariția concentrației diferite pe cele două fețe ale membranei celulare duce la dispariția excitabilității și la moartea celulei, atît pe plan metabolic, cît și pe plan funcțional. Cu alte cuvinte, ideea de uzură include și noțiunea de îmbătrînire.

Gh. Crețeanu: Uzura echipamentului enzimatic celular ar putea să explice și apariția unor boli degenerative...

I. Hăulică: Nu este deloc exclus ca aceste procese de uzură excesivă să ducă la pervertirea sintezei de proteine normale, cu rol enzimatic, avînd în vedere relațiile de feed-back pînă la nivel subcelular. Alterarea echipamentului enzimatic duce la fenomene hipoxice celulare. Or, hipoxia a fost incriminată de Warburg, deținător de două ori a premiului Nobel, ca principal factor de cancerizare. Celula carcinoasă este mare consumatoare de glucoză, fără participarea oxigenului. Nu este exclus ca acest metabolism predominant anaerob să fie legat de procesul de uzură enzimatică.

— Intrucît aceste procese au loc, în primul rînd, la nivelul tesuturilor cel mai înalt diferențiate — tesutul nervos — cum se reflectă ele în procesele neuropsihice?

T. Pirojinschi: Voi încerca să răspund. Tîm însă să salut și eu inițiativa „Cronicii” de a da curs interesului marelui public pentru această temă, după care mi-aș permite o precizare terminologică: personal, în clinică folosesc rar termenul de bătrînețe — termen uzat și traumatizant. Lumea

A treia vîrstă

■ Dacă bătrînii n-ar ști că sint bătrîni, ar fi mai puțin bătrîni? ■ Între cronologie și biologie ■ Bătrîneța este individuală și neomogenă ■ Parhon și viziunea optimistă asupra bătrîneții ■ Vîrstele ca etape homeostazice ■ Stress-ul și ecologia umană.

Participă prof. dr. Ion Hăulică, decan al Facultății de Medicină a Institutului Medico-Farmaceutic Iași, prof. dr. Gheorghe Crețeanu, directorul clinicii a V-a medicale Iași, conf. Tadeus Pirojinski, dr. Jan Hurjui.

și-a făcut impresia că există o splendidă copilărie, o splendidă tinerețe, maturitate, ultima etapă a vieții fiind, în schimb, în mod fatal, plină de regrete și nostalgii. În conceptul iliki-biologiei — utilizat de Parhon — folosim termenul „etapă de vîrstă înaintată”, cu motivare biologică, psihologică și socială. Biologic, conceptul se subordonează ideii de timp — indiferent că o privim din punctul de vedere al lui Aristotel, Kant sau Einstein. Condiția speciei umane este subordonată unei evoluții în timp. Gerontologia se ocupă de aspectul particular al îmbătrînirii. În sensul explicațiilor date de prof. I. Hăulică, etapa de vîrstă înaintată subordonează, în acest concept gerontologic, preocupări multidisciplinare. Obişnuim a vedea vîrstă înaintată prin prisma sindroamelor patologice care grevează această etapă de vîrstă și, în mod cert, nu există o corelație liniară între defecțiunile metabolice și suferințele viscerale, pe de o parte, și personalitatea sau psihologia ei, pe de altă parte. Sistemul nervos are, în funcționalitatea lui, o relație integrativ-adaptativă. Ea depinde, în mare măsură, de dezvoltarea ontologică a unei personalități, de antrenament, uzanțe sociale, de funcțiile de integrare în relațiile interpersonale. Util pentru abordarea problemei, subînțelegînd prin aceasta și cercetarea analitică, este utilizarea sumatică a unor factori care pot asigura validitatea unei funcționări în mediul social al persoanelor de vîrstă înaintată.

J. Hurjui: Aproximativ jumătate din persoanele de vîrstă înaintată sînt valide și numai cealaltă jumătate ridică probleme. Pentru jumătatea aceasta validă, primele modificări sînt de ordin afectiv, — ulterior apar cele fiziologice. O.M.S.-ul consideră vîrstă înaintată de la 65 de ani, dar, practic, vîrstă este destul de neuniformă, determinată de particularități de existență. Chiar vîrstele mai înaintate sînt compartimentabile, iar vîrfurile piramidei sînt catalogate cu termenul de longevivi — cei care trec peste 90 de ani. Această situație, longevitatea, este frecvent înfîlțită în cadrul aceeași familii, sau a unor familii grupate geografic, factorul

genetic fiind în primul rînd implicat. În cartea lui White „Cheile diagnosticului și tratamentului bolilor de inimă”, se insistă asupra acestui factor, se aduce ca argument arborele genealogic, deci implicațiile genetice ale longevității. Și vîrstă înaintată, ca și alte stări, depinde de factorii genetici, ecologici etc. Sigur, bătrîneța este fiziologică, dar între bătrîneța fiziologică și cea patologică — susținută de Parhon — există o zonă foarte relativă. Bătrîneța este individuală și neomogenă.

I. Hăulică: Demarcația ar fi atunci valabilă și pentru tineri — tinerete fiziologică și tinerete patologică!

I. Hurjui: D-voastră ați susținut o comunicare în cadrul U.S.S.M., care punea, de asemenea, semne de întrebare privind demarcația între fiziologic și patologic, la vîrstnici. Dificultatea de diagnostic se accentuează, prin urmare, odată cu înaintarea în vîrstă. O.M.S.-ul crede că arteroscleroza amenință să fie cea mai periculoasă epidemie. Oricum, de la treizeci de ani se constată o scădere lentă a funcțiilor organismului, implicînd un nou echilibru homeostazic, deci un nou echilibru între diferitele funcții. Apărarea organismului devine deficitară, încă neclarificată imunogenetic. În ceea ce ne privește, noi discensarizăm diferența — vîrstnicii considerați normali și cei considerați cu patologie de vîrstă. Fiindcă am plecat de la Parhon, pe amintita carte, intitulată „Bătrîneța”, stă scris: „din publicațiunile Institutului de Medicină Iași”. Ar trebui poate de subliniat că, la Iași, problemele de gerontologie sînt cercetate în spiritul vederilor lui Parhon, foarte mulți specialiști ai I.M.F. — care nu pot fi prezenți acum aici la o masă rotundă — au preluat o tradiție pe care o dezvoltă în condițiile unei superioare dotări tehnice, asigurate azi. Evident, ceea ce se urmărește nu este reîntinerirea — practic imposibilă — și nici să se dea, în orice condiții, ani vieții, ci, în primul rînd, viața anilor.

Gh. Crețeanu: Este necesar să se studieze uzura, mai ales uzura precoce care accelerează îmbătrînirea. Școala medicală ieșeană aduce o contribuție la stabilirea rolului sistemelor en-

zimatice în apariția sindroamelor degenerative. Tratamentul cu gerovital, de prevenire a îmbătrînirii precoce, caută să pună persoanele de vîrstă înaintată în situația de a avea o îmbătrînire normală.

T. Pirojinschi: Intru totul de acord cu terminologia folosită. Bătrîneța normală este senescență, devierea — senilitatea, cu întreaga ei patologie studiată în mod particular de diverse discipline. Mi-aș permite să am o rezervă asupra uneia din observațiile colegului Hurjui, rezerva afirmată din perspectiva psihiatricii clinice: niciodată nu putem neglija modificările fiziologice, pe care le semnalăm, de altfel, și pentru alte motive decît acelea ale suferinței viscerale. Aș vrea să precizez că suferința și modificările psihice sau comportamentale nu pot fi dislocate numai în studiul acestor sindroame. De aici insistența asupra factorilor ambiențiali de viață. În patologia vîrsticii înaintate putem distinge cîteva moduri tipologice: defect lezional, energetic, informațional. Dar toate acestea atestă fie sursa preponderent genetică, fie factorii ecologici. Psihologia de relație include deseori o patologie genetică, dar stress-ul ne trimite la factorul ecologic uman.

Gh. Crețeanu: Este momentul, cred, să subliniem că la Iași există un unicat — un serviciu bine conturat de geronto-psihiatric, care se ocupă de aspecte particulare ale îmbătrînirii, așa dar un unicat, dacă vom considera Institutul de gerontologie și geriatrie din București ca făcînd excepție.

J. Hurjui: Modificarea în plan afectiv, de care vorbeam, se referă la persoanele sănătoase. Un mare grad de astenie și schimbare comparativ cu viața afectivă anterioară. Vîrstnicii se ajută pentru compensație. În cele din urmă, pensionarea echilibrează afectiv vîrstnicul. Dar pentru asta necesitatea unei ambiante care să favorizeze un tonus corespunzător. Există capacități creatoare, care la vîrste înaintate au realizat capodopere: Goethe, Sofocle, Euripide...

Gh. Crețeanu: Michelangelo...

J. Hurjui: Care la 60 de ani a început decorarea Capetei Sixtine. E limpede faptul că vîrsta nu anulează niste experiențe capitale. Uneori ele sînt excelent puse în valoare. Poate și asta explică faptul că în diverse zone ale României, există încă venerabilele sfaturi ale bătrînilor. Este și acesta un factor psihologic, cu funcție constructivă...

— Deci, dacă bătrînii n-ar ști că sint bătrîni, ar fi mai puțin bătrîni?

T. Pirojinschi: Cînd a fost instituită blocada Angliei, Churchill era într-o stare de preinfarct. Avînd în vedere gravitatea situației, un consiliu a luat în discuție faptul dacă să i se aducă sau nu la cunoștință, această stare de preinfarct. Se hotărăște să nu i se aducă la cunoștință, iar el face față situației.

De obicei, bătrînii li se aduce la cunoștință că sint bătrîni prin formularea unor parametri de funcționare privativi. Dimpotrivă, afirmarea unor posibilități proprii de afirmare are efecte constructive. Dacă vîrstă înaintată duce la diminuarea vitezei de execuție, ea duce, în același timp, la un spor de acuratețe, fapt care-i asigură participarea la anume activități.

Pensionarea reprezintă o importantă achiziție a vieții noastre sociale, dar ea nu trebuie privită ca o excludere de la orice fel de activitate, ci, dimpotrivă, ca o asigurare a unei continuități prin participarea la posibile activități utile.

I. Hăulică: Și eu cred că este absolut necesar întreținerea tonusului cortical al persoanei vîrstnice, eliberate prin pensionare de sarcinile profesionale. Aș începe cu necesitatea vitală a repausului activ. În ce mă privește, îmbătrînirea aș judeca-o mai mult prin prisma vîrstei biologice, decît a celeia calendaristice. Teoretic se spune că durata medie de viață trebuie să atingă de patru ori vîrstă necesară creșterii. Și de-abia după atingerea acestei vîrste s-ar putea vorbi de îmbătrînire. Practic însă știm că sînt suficiente persoane cu vîrstă calendaristică de om tînar, dar care se comportă biologic și profesional ca un

vîrstnic. Și invers! De aceea aș pune în discuție particularizarea vîrstei avansate prin prizma limitării posibilităților de adaptare. Incepînd cu limitările la scară celulară — de care vorbeam — ca urmare a proceselor de uzură și oboseală, și sfîrșind cu cele de la nivelul marilor sisteme și îndeosebi a sistemului endocrin. S-a spus multă vreme că avem vîrsta vaselor noastre. Astăzi se adaugă — și a neuronilor noștri, recunoscîndu-se, prin aceasta, participarea obligatorie a sistemului nervos la realizarea tuturor reacțiilor de apărare și adaptare la mediu. Omul ca ființă socială este produsul muncii, pe de o parte, și al mediului în care trăiește, pe de alta. În funcție de capacitatea lui de adaptare la acești doi principali factori de solicitare, aș zice eu că omul se comportă ca un tînar sau ca un om în vîrstă. Vîrsta înaintată începe sigur cu limitarea acestor posibilități de adaptare prin reacții compensatoare adecvate. Se știe, de pildă, că omul vîrstnic își impunează numărul neuronilor, își reduce conținutul în amine biogene cerebrale, printre care și serotonina, ca factor implicat în stările afective și în stările de veghe și somn — de aici, insomnia vîrstnicului, dar se știe, în același timp că aceste deficite morfochimice sint compensate prin noi conexiuni neuronale și prin noi ajustări de verigi neuroendocrine.

T. Pirojinschi: Modificarea homeostazică a bătrînului este asimilată modificării homeostazice a copilului, care cere protecție.

I. Hăulică: Este perfect adekvat, intrucît probele dinamice neuroendocrine scot în evidență. În multe cazuri, un comportament asemănător al teritoriului nervos și endocrin al tinerilor, pe de o parte, și al vîrstnicilor, pe de alta. Proba de efort determină descărcarea de catecolamine, mai brutală, atît la tineri, cît și la vîrstnici, în comparație cu cea echilibrată, la maturi.

T. Pirojinschi: Este ideea lui Parhon că totul se particularizează prin etape homeostazice, cu parametri proprii de funcționare, în funcție de reactivitatea individuală.

J. Hurjui: Rezultă o necesară asociere a criteriilor cronologice cu cele biologice, criteriile pe care le cercetează Institutul Național de Gerontologie și Geriatrie din București condus de acad. Ana ASLAN și pe care le studiem și la Iași. Unele rezultate au fost, conștientizate în cadrul congresului de Gerontologie de la Kiev. Dealtfel aceasta este o preocupare permanentă a gerontologilor. Efortul actual este acela de a defini vîrstă biologică, în contextul căreia putem interveni eficient realizînd astfel un orizont științific optimist asupra celei de a III-a vîrste.

Gh. Crețeanu: Să precizăm concludiv că discuția, aparent foarte dispartă, nu face decît să indice complexitatea problemei. Să mai subliniem audiența pe care o cunoaște această problemă la organele de stat, care au inițiat un învățămînt post-universitar, la București, să menționăm că și la Iași am dori să realizăm un început pe linia învățămîntului gerontologic, învățămînt de mult în vigoare în numeroase țări din lume. Considerăm oportună introducerea unui număr de ore de gerontologie în învățămîntul universitar, dat fiind faptul că tînarul medic se confruntă cu asemenea aspecte imediat după ce părăsește băncile facultății.

T. Pirojinschi: În continuarea concluziilor ar mai fi de subliniat că această masă rotundă nu amibiționează decît rolul unui seminar, indicînd teme care se impun a fi abordate în cadrul cercetării științifice, cu eventuale rezultate finalizate prin acțiuni sociale, care ar putea fi preluate de o întreagă rețea instituțională. Aș da un exemplu: în situația unor dezadaptări psihopatologice, noi luptăm pentru a asimila limitele responsabilității bătrîneții într-un mod protector, ca și în alte situații precis enunțate de lege. Este un aspect particular, în contextul unui ansamblu de aspecte, vizînd statutul bătrînului în datele specifice ale civilizației noastre, pe fundamentul multilateralității — pări manifestate față de om în societatea noastră socialistă.

— Perspectivă din care considerăm întemeiat deschiderea de orizont operată de prezenta „masă rotundă”.

AL. I. FRIDUȘ

Dramaturgul

MIRCEA

ȘTEFĂNESCU

despre

RETROSPECTIVA ION ANESTIN

(continuare din pag. 1)

găsesc susținători. De aici se deduce și pentru actori obligația de a interpreta orice rol în funcție de acel nucleu ideatic intrupat într-o psihologie sau care, cel puțin, poate genera ori sugera o stare sufletească anume o atitudine și o acțiune. Acestea constituie punctele de referință în baza cărora, logic sau afectiv sau și logic și afectiv, spectatorii își creează propriile impresii și trăiesc reacțiile pe care autorul le scontează.

Dintr-o rău înțelegere tentație de a face „altfel“ mai mult decât din neglijență sau neînțelegere, corespondențele între personaje și interpreți sînt însă, în multe cazuri, încălcate la noi. Noțiunea oarecum abstractă, mai degrabă deziderativă de „actor total“, subliniind aspirația unei expresivități de o gamă mult mai extinsă, a ajuns astfel să se întoarcă împotriva actorului ca individualitate concretă, interpret al unor personaje viabile, sinteze — dacă nu ale unor existențe, cel puțin al unor adevăruri de viață. La Gordon Craig ideea de „supramarionetă“ explicita un ideal de perfecțiune a predispozițiilor interpretative, dar rămînea un ideal, un model. „Actorul total“ este menit, în opinia celor care au îmbrățișat exclusivist formula, să depășească impasul inerent oricărei proiecții ideale. Accentul cade pe valorificarea multiplă a vizualității, valorificarea cu ambiții de a pătrunde pînă în straturile adînci, afecțional-ideatice ale ființei. Se așteaptă, de fapt, prin procedeele puse în serviciul cauzei, un soi de miracol, numit destul de cuminte **reteatralizarea teatrului**. Adeptii cei mai avîntați ai curentului înțeleg însă această acțiune de reteatralizare într-un chip cu totul radical față de ceea ce cuvîntul poate sugera în mod obișnuit. Astfel, sensurile cunoscute și — s-ar putea spune — esențiale ale expresivității — **interpretului** în teatru, și anume: transmiterea unor idei și sentimente ale unui anumit personaj, bine determinat psihologic, profesional, cultural etc., transmitere și — totodată — sugereare completă, unitară și profundă, prin coroborarea cuvintelor, a înfățișării adecvate a mimicii, gesturilor, mersului etc. —

aceste sensuri par rămase cu mult în urma sarcinilor atribuite teatrului de către teoreticienii deplini „reteatralizări“. Psihologul migrează atunci, dacă se poate spune așa, din zona caracterologiei individuale, în care, evident, se recunosc sedimentările sociale, spre domeniul parabolei și chiar al miturilor cu substrat filosofic, mai ales existențialist, de nuanțe diverse, dar și neoraționalist sau neopozitivist, pînă la curentele ce-

contemporan, care perpetuează de fapt și celelalte formule, inclusiv caracterologia psihologică. Față de ele, curentele de ultimă oră reprezintă o zonă foarte îngustă și puțin reprezentativă, zona unui insolit de obicei trecător ca și moda din care rar se rețin elemente de o anume rezistență, și cînd se rețin — acestea devin întregibile evoluții fundamentale a teatrului de totdeauna, (precum teatrul zis al absurdului sau un amplu teritoriu al teatrului american, de la Miller la Tennessee Williams, W. Gibson sau Edw. Albee). În schimb, ce s-ar putea spune despre viitorul diverselor curente reduse la cîte o formulă lansată de o oarecare trupă și care, în mod deliberat, evită literatura ca factor central, textul fiind, așa cum ne informa regizorul și criticul Harold Clurman (în „Dialogue“ — U.S.A. vol. 2/1973, nr. 2), „o trambulină pentru ceea ce vedem pe scenă, acesta folosit într-un mod pe care autorul său inițial l-ar recunoaște cu greu și încă și mai greu ar putea declara că-i aparține“. E vorba mai ales de aderenții tardivi ai lui A. Artaud în S.U.A., adepții ai „cruzimii“ și opozanții ai „capodoperelor“ și în genere ai pieselor „bine făcute“. Însă psihologicul este prezent chiar și aici, deși apare răsturnat, ca o rupere a continuității, ca involuție, ca derută și fragmentare, descompunere a fluxului sufletesc individual.

PSIHOLOGIC ȘI DRAMATIC

Le mai insolite, restrînse ca ecou și străine de problematica reală a omenirii contemporane, asupra căreia furnizează opțiuni deformante, inacceptabile din punctul de vedere al umanismului marxist. Dar nu stă în intenția acestei intervenții evaluarea unor concepții antropologice care, dacă reflectă, cel puțin indirect, anume realități sociale referitoare la capitalismul contemporan, nu și au justificarea la noi, nici prin condiționările societății românești actuale, nici prin tradițiile și evoluția ei. Se impune, pentru noi, doar constatarea că noile tehnici interpretative derivate din exagerările formulei de „actor total“ se referă mai ales la o producție dramatică de orientări filozofice corespunzătoare. De asemenea — această dramaturgie reprezintă numai **unul** din aspectele teatrului

De curînd s-a deschis, în sala Dalles, expoziția retrospectivă Ion Anestin. Născut la 24 decembrie 1900, pictorul a fost urmașul unei familii de artiști, ziariști și oameni de cultură, pe cît de săraci pe atît de originali — dintre care cel mai renumit a fost bunicul său patern, actorul craiovean Ion Anestin, marele interpret și prieten al lui Caragiale.

Artistul Ion Anestin s-a făcut cunoscut între cele două războaie mondiale printr-o activitate variată și prodigioasă: atît ca artist plastic (pictor, sculptor, grafician, scenograf, caricaturist, desenator umorist) — cît și ca publicist (pamfletar, cronicar dramatic, scriitor de proză și teatru).

În opera lui simți mișcarea trepidantă a vitalității, desfășurarea combativă a unui temperament tumultuos, în care neastîmpărul inteligenței și demonul ironiei critice n-a cruțat nici o formă de manifestare publică a prostiei grave (vezi: **Gigă** și incapacității (mai ales unite), a abuzului, tiraniei, necinstei, îngîmfării, parvenitismului (mai ales politic). Ca să se poată război cu aceste infame noțiuni — incarnate în persoane cu stare civilă bine cunoscută în epocă — Anestin, neobosit căutător de „excelețe“ și „subexcelețe“, a trebuit să-și ascuță zilnic sărurile creionelor, pentru a le mînu ca pe niște săgeți zviruite din anul destins al satirei, în nenumerate publicații. Cele mai importante au fost săptămînalele **Vremea**, **Cuvîntul liber** și revista lui personală **La Zid!** Spirit bătaios și justițiar, văzîndu-se mereu cu o floretă în mînă, se arunca îndraznet și imprudent la orice atac care răscolea în el bunul simț primar al echității sociale — dar fără să piardă luciditatea ziaristului care nu înfruntă noțiuni abstracte, ci tipuri vii ale actualității. În felul asta, Anestin a fixat prin mii de desene, o adevărată cronică a epocii interbelice, prinsă în aspectele negative ale haosului politic și social care a suscitat în opera lui ecoul unui protest cu caracter colectiv. Tudor Vianu îl punea — împreună cu Iser, Șirato, Victor Ion Popa, Ion Sava, B'Arg, Ross — în grupul autorilor „unora din documentele cele mai semnificative ale epocii lor“. Protestul transis prin penița lui Anestin este al cetățenilor anonimi, dezarmați în fața statului; șomerii, contribuabili, chiriași fără domiciliu și mai ales cobai, așa cum ni-i arată în schițele din albumul satiric intitulat **Cobai și Felceri**...

A crea un prototip, este o ispravă care se întîmplă foarte rar în plastică ori în literatura lumii. Ei bine, Ion Anestin l-a creat pe **Ion Ion**!... Acest cetățean exprimă tragicul umor atavic al unui popor trecut prin ciur, atunci cînd — despuat nu numai în sens figurat, ci rămas doar în cămașă scurtă, cu picioarele goale pînă la coapse, cu obraji scobiți și cu ochii holbați de foame, dar cu o lălea în mînă și rezemat în umbrelă — exclamă laconic și fără zîmbet: „NU MAI POT DE BINE!“ E, în această exclamație, un motto pentru întreaga epopee a lui Ion Ion, cu resemnarea ajunsă pe mușea răzvrătirii. Din clipa cînd a găsit liniile inspirate care au compus înfățișarea și fizionomia lui Ion Ion, satira lui Anestin s-a împropătat cu o nouă energie caustică, simplificînd armele atacului și dîndu-i astfel, tocmai prin acest procedeu, o mai mare profunzime. Iar duritatea tristeții din ochii lui Ion Ion lasă uneori să se simtă tumultul interior, revolta care putea să-i schimbe într-o zi umbrela pe bită. Dar Ion Ion n-a apucat să iasă așa, din plumbul lui Anestin. Păcat! Cine a văzut autopoortretele lui Anestin, înțelege că peste ele se suprapune o autocritică: regretul că spiritul lui de frondă n-a dat decît bălăii grafice. De aceea, autopoortretele lui sînt de o nuditate stendhaliană.

Compunîndu-și singur legendele desenelor, totdeauna pline de umor și maliciozitate, Anestin avea satisfacția unui dublu atac, care răcorea sufletul lui de artist sărac, atîrîtat subiectiv, deci cu atît mai sincer și mai înțeles de frații lui „cobai“. Privindu-i desenele, ai impresia că Anestin s-a jucat. S-a vorbit chiar mult despre extraordinara lui spontaneitate. Sigur că o avea pe aceea a desenului, cum o avea și pe cea a spiritului. Dar, în general, Anestin confirma adevărul că reușita supremă în artă e să nu te simți nimeni cît te-ai chinuit. Refăcea uneori chiar de zeci de ori un desen sau o caricatură, înainte de a-i da drumul la zincografie. Spunea că „spontaneitatea cere multă muncă“.

Nimic mai banal, poate, decît pleoapa risului, perdea vedevistică trasă peste lacrimă. Grimasă a durerii. Dar asta e zestrea dramatică a clovnului de totdeauna, pe care Anestin a descoperit-o în cabina lui Albert Fratellini, la **Cirque d'Hiver**. Cei cîțiva clovni pe care ni i-a lăsat în ulei sau în acuarelă (pe care o lucra cu o mare finețe), ne pot spune că tragedia clovnului e desuetă — dar tocmai asta e forța ei: prelungirea seculară a unei drame care crește și moare în culisă. Iar manșolina clovnului e mută: imagine a farsei, ca și automatismul fardului atavic, ca și fundele groteschi ale pantofilor. Ce e curat, ce doare pentru că e viu și adevărat, nu cîntă în cutia de carton fără coarde a mandolinei... Așa a murit Anestin, fără să se plîngă, în noaptea de 5-6 decembrie 1963. Retrospectiva, desigur incompletă față de prodigioasa lui operă, totuși reprezentativă, constituie un binevenit și necesar act de integrare a valorilor create de artist.

Filarmonica Moldova

EMIL SIMON-ATTILA CSEH

Aparițiile la pupitrul Filarmonicii din Iași ale dirijorului clujean **Emil Simon** sînt demonstrații ale unui cert profesionalism. O severă autodisciplină artistică determină concepția interpretativă de remarcabilă soliditate și acuratețe stiistică, care, indiferent de autor, se impune cu forță de prototip.

Astfel, abordînd în ultimul concert dirijat la Iași muzică de Haydn — Concertul pentru violoncel și orchestră — și Mozart — Simfonia nr. 34 (ambeje lucrări în tonalitatea luminos-albă a lui Do major), Emil Simon a dat ocazia și orchestrei și publicului de a se bucura de o evoluție armonioasă, riguroasă logicii constructive apărînd plasticitate în articularele elegante ale frazării, discret colorată afectiv sub penelul unei sensibilități de un rafinament controlat.

În violoncelistul Attila Cseh ni s-a dezvăluit un artist de adîncă simțire căruia i-am admirat sunetul cald, de un timbru aparte și de aeriană puritate, egal calitativ pe toată întinderea instrumentului, precum și stăpînirea suplă a tehnicii acestuia în ambele ipostaze, cea a minuirii arcușului și cea a minii stîngi, îngemănate într-o aceeași unduire creatoare. Ca oameni, i-am admirat pe omul care în condițiile unui univers ce și-a închis pentru el ferestrele lumii (nu de mult timp și-a pierdut vederea). Attila Cseh a găsit tîria de a se regăsi și domina instrumentul, de a crea în continuare și de a aduce semenilor săi bucuria muzicii.

În același concert, Emil Simon a mai prezentat și o primă audiere a unei lucrări românești: „Hore lungi“ pentru cinci grupuri de viori de Corneliu Dan Georgescu. Aș apropia această lucrare de „Vibrațiile“ lui Mihai Moldovan, pe care ne-a oferit-o de curînd tînărul dirijor Aurel Niculescu, ambele fiind construite pe același principiu al opoziciei a două planuri sonore: unul static, simbolizînd parcă permanența, altul mobil, făcîndu-se purtător al tranzitorului. O analiză aprofundată ar dezvălui interesante particularități pentru fiecare compoziție în parte; după o primă audiere însă, lucrarea lui Mihai Moldovan a apărut, muzical, mai convingătoare.

Liliana GHERMAN

cartea de teatru

VALENTIN SILVESTRU:

Caligrafii pe cortină

Critic serios și aplicat al teatrului românesc din ultimul sfert de veac, Valentin Silvestru îmbină activitatea de comentator imediat al fenomenului cu un susținut și rodnic efort de a transla actul critic într-un superior plan teoretic, în intenția nobilă a construirii unei teatrolologii românești sistematice. Deși gestul său este, cel puțin deocamdată, singular, scopul urmărit se întrevide destul de clar. Privind fenomenul teatral din unghi istoric — virful acestui unghi fiind în contemporaneitate —, autorul conferă gloselor sale critice calitatea de pledoarii și argumente pentru o istorie a literaturii dramatice naționale, punînd în lumină faptul că există un material enorm și încă neidentificat și, deci, nevalorificat, dar apt de

a se constitui într-o asemenea istorie, extrasă — cum zice Valentin Silvestru — atît din istoria generală a literaturii, cît și din istoria generală a teatrului și concepută autonom, după criterii și într-o periodizare specifică. Sarcină dificilă, fără îndoială, cu atît mai mult cu cît interesul pentru o asemenea întreprindere e încă redus în rîndul specialiștilor.

Urînd altor cărți cu profil asemănător (**Personajul în teatru**, **Prezența teatrului**, **Spectacole în cerneală**), **Caligrafii pe cortină**, cuprinzînd cinci glose critice („Argument pentru o istorie a dramaturgiei românești“, „Vasile Alecsandri și teatrul politic“, „Glose la spectacolul **O scrisoare pierdută**“, „Destinul piesei originale actuale“, și „Biografia unei stagiuni“) își asumă și rezolvă remarcabil sarcini teoretice de primă însemnătate în mișcarea teatrală românească. Cerînd și argumentînd necesitatea unei mai exacte situări a dramaturgiei în contextul literaturii române (după o evaluare exactă a fondului dramaturgic, încă puțin sau rău cunoscut), cerînd și argumentînd necesitatea înlăturării prejudecăților care au grevat dintotdeauna asupra abordării științifice a dramaturgiei, prejudecăți care continuă să stînjenească și astăzi încă punerea în valoare a dramaturgiei ca gen literar consolidat și dezvoltat, autorul aruncă o privire asupra a ceea ce s-a încercat (timid) la noi în această direcție și totodată trimite — cu intenția oferirii argumentului convingător — spre cărțile de specialitate străine, ale unor prestigioși

istorici ai literaturii universale și comparatiști ca Paul van Tieghem, Francesco de Sanctis, Angel Valbuena Prat, Pierre de Boisdeffre și alții. Iar în concluzie, propune, ca modalitate actuală de considerare a teatrului într-o istorie a literaturii, aplecarea mai nuanțată spre specificul obiectului, care își reclamă, ca și poezia, de pildă — determinările sale.

Foarte originale considerații face Valentin Silvestru pe marginea teatrului lui Vasile Alecsandri, în care descoperă rădăcinile teatrului politic de astăzi. Demonstrînd caracterul esențial politic al teatrului lui Alecsandri, criticul polemizează cu opinii prestigioase, ca de pildă cea a lui Delavrancea, care îi atribuia lui Alecsandri „o liniște și o seninătate perfectă“, în timp ce agia leșeană îl eticheta drept „neliniștit“, urmîrindu-l în multiplele sale manifestări literare și de viață publică. „Senin, omul care a zămislit cea mai corosivă satiră politică pînă la Caragiale?“ — se întreabă criticul. Teatrul lui Alecsandri e privit în relațiile sale cu scena, critica și publicul pe toată traiectoria, pînă la noi. Întîlnim nume de regizori, de interpreți, de scenografi, aprecieri asupra spectacolelor, asupra interpretărilor memorabile. Un singur nedreptățit: Miluță Gheorghiu și, în general, destinul Chiriței pe scena din Iași. De altfel lașul și marii lui actori de odinioară sînt nedreptățiți și în schița de istorie a spectacolului **O scrisoare pierdută** (altfel remarcabilă): o istorie a teatrului nu va putea trece sub tăcere cre-

țiile lui N. Șubă (Cetățeanul turmentat), Remus Ionașcu (Agamiță Dandanache), Miluță Gheorghiu (Farfuridi) Carmen Barbu (Zoe).

Cu foarte multă migală se ocupă Valentin Silvestru de piesa originală actuală, observînd și amînd după caz relațiile ei cu scena, cu critica, cu publicul, încercînd apoi un tablou selectiv după criterii valorice, atrăgînd atenția că lipsa de contact cu scena a unor dramaturgi tineri, precum și trecerea neobservată a pieselor publicate și ne jucate sînt carențe care frînează dezvoltarea normală a unei dramaturgii.

Analizînd mai pe larg cîteva spectacole cu lucrări originale, criticul ne oferă, ca de obicei, judecăți exacte și, în multe cazuri, definitive asupra unor piese ca „Un fluture pe lampă“ (Eve Rac), „O pasăre dintr-o altă zi“ (D. R. Popescu), dar se oprește și asupra unor texte fără valoare („Moartea ultimului golán“ de Virgil Stoescu sau „Despre unele lipsuri, neajunsuri și deficiențe în domeniul dragostei“ de Al. Miron), lucrări asupra cărora nu credem că se va mai reveni decît cu intenții informative.

„Caligrafii pe cortină“ este o carte de o seriozitate incontestabilă, în care se îmbină competența și pasiunea pentru teatru cu spiritul critic sever și drept, cu darul perspectivării istorice a fenomenului teatral și, nu în ultimul rînd, cu talentul robust al scriitorului.

Ștefan OPREA

— De fapt ce este fotbalul; joc sau fenomen social?

— Cândva, într-un interviu, acad. Grigore Moisil observa: „Îmi place cum aleargă jucătorii, cum se rostogolește mingea, dar nu mă interesează în ce poartă intră”. Răspunsul acesta mă face să cred că pe stadion nu intră numai jucători cu fălcile încheștate, crispați, numai cu gândul fix al victoriei, și nici spectatori doritori de „vârșare de sînge”. Dar acesta este punctul de vedere romantic și, din păcate, cantitativ, aproape negliabil. Nimeni, sau aproape nimeni, nu merge la stadion cu sentimentul cu care mergi la un spectacol. De teatru să zicem. Fiecare are cumva senzația că acea partidă tranșează o parte din propriul succes, din propria sa reușită. Se petrece o ciudată substituție de persoană, un fel de transfer de identitate al cărei purtător devenim noi timp de 90 minute. Și pentru aceasta fotbalul este un subiectivism extrem. Când echipa pierde, acest subiectivism se răzbuună ca o încredere înșelată; plasați aceasta la nivelul maselor și veți avea fenomenul social la care vă referiți. Expresia „joc de fotbal” mi se pare cumplit de naivă. Fotbalul este o instituție prea importantă pentru a fi considerat joacă și mai ales, când vine vorba de interese nimeni nu pare a se juca.

— Mecuriile trucate sînt o realitate?

— Prin sancțiunea dictată în campionatul trecut Federația a arătat că da. Eu nu pot face alte comentarii.

— Dacă un cetățean lovește intenționat pe altul este pasibil de pedeapsă. Dacă incidentul are loc în teren, normele morale și sociale devin inoperante?

— Stadionul devine uneori o insulă în moralitate. Omul pașnic, bun tată de familie, cum-pără cu 7 lei un bilet și crede că are în buzunar un permis de liber comportament. În ce privește jucătorul eu pledez pentru sancțiuni materiale. Când treci strada pe roșu iei 50 lei amendă. Dacă-ți lovești intenționat adversarul și se arată cel mult un cartonaș. Cotonogarii de profesie și-ar modifica vederile dacă după fiecare meci i-ar aștepta o notă de plată consistentă. Apoi, mai e și un arbitru. Acesta poate veni și el cu încurajări de genul: „Scală mă, că nu te-a omorît!” La Reșița eram faultat. La pămînt fiind Ologeanu m-a călcat ca „divertisment”; cu cramponele pe mină. Arbitrul Pîrvu din București, atenționat de

„...acel credit moral indispensabil”

De vorbă cu studentul VASILE SIMIONAȘ fotbalist la „Politehnica”

- Fotbalul este o instituție prea importantă pentru a fi considerat joacă.
- Tradiția au făcut-o oameni care au avut ceva de spus și au spus.
- La „Politehnica”, campionatul începe cu returul.
- Arbitrul: nu suveran, ci monarh absolut!
- Între idolatrie și renegare.
- Eu nu pot face alte comentarii...
- Pledez pentru sancțiuni materiale!

colegul meu Dănilă asupra „amănuntului”, i-a dăruit pe acesta din urmă cu un cartonaș galben. La comisia de disciplină, dacă ești chemat, apoi nu te duci ca să-ți aperi cauza. Trebuie să mergi cu capul plecat, să taci, dacă vrei ca ei să nu ți-l taie. În caz contrar ești taxat drept recalcitrant și trebuie să te aștepi la o vacanță lungă. Aceasta de la caz la caz, firește; după meciul în preliminarii olimpice cu Danemarca. Pierdut de noi cu 3-2) unde am jucat numai repriza a doua, am fost scos din orice lot național pînă la finele anului. Au jucat acolo și Neagu și Dumitru. Lor însă corecția nu s-a socotit a le fi necesară. Arbitrul nu este suveran, cum se zice, ci monarh absolut. Injust: mi se pare faptul că eu, dacă aș avea 90 de minute și mai și pierd meciul, intru în vestiar amărît și fără a avea vreun drept de retribuție. Îmi zice: am jucat prost. El, arbitrul, însă, are locușorul său sacru. Chiar dacă a condus prost, nimeni nu-i taie subvenția. De ce nu s-ar aplica sistemul premial și covârșitor arbitri? Un arbitru, contrar tuturor normelor de etică și echitate, poate, dacă vrea, să întoarcă un meci sub ochii a mii de spectatori. Și o poate face tocmai fiind învestit cu absolutismul deciziilor.

Ceea ce toată lumea a văzut într-un fel el poate declara ca valid, contrariu. Dacă în practica judecătorească un martor este dovedit micșos el suferă rigorile legii. În fotbal nu se poate? Se consideră omologabilă o singură măturie: cea a arbitrilor. Oare nu se poate recurge la filmarea meciurilor și la omologarea în urma expertizei filmului de către o comisie? Federația ar trebui să facă mai mult pentru stabilirea unui climat de deplină echitate în fotbalul nostru.

— Există un climat local care stimulează sau frînează evoluția echipei? Se poate vorbi de „un rîu” al fotbalului ieșean?

— Fotbalistul nu este numai cel pe care-l trimiți în teren și-i cere să cîștige; este un om cu sensibilități și cu slăbiciunile cu ambițiile și cu lipsățile lui. Aceasta întrebare este adresată în parte echipei, în parte jucătorului. Se vorbește despre linșea dinaintea formei. Tot așa avem nevoie și noi de o atmosferă calmă, destinsă. Să nu se acorde acel credit moral indispensabil. Să simțim că nu sîntem singuri, că dacă am greșit nu vom fi imediat apostrofați. Să știm că la reușita ca și la nereușita noastră participă nu asistă 5 sau 15 mii de oameni. Aici văd o latură a rîului fotbalului ieșean. Apoi

ni se spune: „E un oraș cu tradiție. Apărînd culorile clubului apărați prestigiul orașului”. Așa e. Cumva o echipă e un blazon. Un simbol și o apartenență puternic afectivă. Dar o tradiție nu se apără cu vorbe. Tradiția au făcut-o oameni care au avut ceva de spus și au spus. O activitate memorabilă face o tradiție și nu dintr-o tradiție naști un lucru memorabil cum ni se cere nouă răsturnînd logica bunului simț. Și iată de ce: la noi, la „Politehnica”, campionatul începe cu returul. În tur se merge la voia întîmplării. Or cîștiga, bine. N-or cîștiga, om vedea noi. În ședințele preliminare dinaintea meciului cheie cu Rapid ni s-au promis condiții de vis în urma căroră cuvîntul retrogradare nu va mai fi familiar ieșenilor. Nu avem un teren; cel din Copou e al A.B.S.-ului (!!!) Nu știu cum sînt retribuite celelalte echipe divizionare dar noi primim cu 25 la sută mai puțin. Nu e echitabil, cred, și noi alergăm ca și cei de la, să zicem, Reșița și tot 90 de minute. Eu sînt student, am soție și copil. Mi se cere să dau totul pe teren și la facultate, și firește ca tată și soț. Nu sînt de fapt un caz singular. În aceste condiții e normal ca o conducere tehnică să nu cultive mijlocul ci scopul. Or, e greu, în condițiile în care de la noi au plecat în ultima vreme cam două echipe de Divizia A. Factorii răspunzători se vor uita la clasament după sfîrșitul campionatului și vor suspina cu ușurare dacă scăpăm și anul acesta. Dar de ce această prelungă, de fiecare an, agonie? Suporterii ar trebui să știe că noi înșine ne întrebăm uneori dacă mai e necesar să continuăm. Nu, n-o să jucăm nici o dată mai bine pentru că ni se amintește de o tradiție și nici pentru că așa ni s-a cerut în ședință. Altele sînt condițiile pentru realizarea marilor performanțe în sport.

— Conducătorul tehnic vă conturează o idee precisă de joc?

— Ideea de joc, de o echipă se face cu fotbalisti de valoare. Nu poți construi o casă din aschii de lemn. Se cer rezultate la nivelul mondial dar înnoirile întîrziate atît în domeniul cerințelor materiale cît și ale cunostințelor tactico-tehnice. Rămîn, cei mult, la nivelul contactelor observatorilor federali.

— Nu cred că documentarea tehnică-tactică vă împiedică...

— Fotbalul nu e practicat de copii crescuți în balcon. Și nici nu ți se poate pretinde ca de la un meci la altul să-ți modifice jocul

în urma unor instrucțiuni. Jucătorul trebuie să găsească în antrenor nu numai un moș Gerilă cu sacul plin de indicații tehnico-tactice, ci pe omul dispus a-și apleca urechea la necazurile lui de tot felul. Și noi vedem meciuri ale marilor echipe la televizor și simțim că forța lor de joc este tot așa de neclintită ca logica lui Immanuel Kant. Cu „băieți să cîștigăm” nu se face nici o idee de joc, nici nu se cîștiga puncte...

— Care este viața personală a unui fotbalist?

— Există părerea preconcepută că el este, eufemistic vorbind, un pierdevară. Eu am plecat de la 17 ani de acasă, din Roman, și am intrat direct în fotbal. Anul acesta termin facultatea. Viața în sport în general, și în fotbal în special, este presărată cu satisfacții și privațiuni. Se desfășoară între idolatrie și renegare, între bucurie și decepție. Lumea te judecă pentru ceea ce faci în teren. Tu ca persoană, aproape nu existi. Pe teren eu sînt „bă Simionaș” și într-un local public, tot „bă Simionaș” sînt. Omul nu te vede decît în cadrul bine determinat al stadionului, oriunde te-ai afla altminteri el te suspectează că te sustragi normelor vieții sportive, că te eschivezi de la singura datorie, pentru el fundamentală. A încercat vreunul din cei care mă înconjoară cu atîta grijă pe stradă să-și imagineze ce simt cînd, peste o zi, în stadion, mă va acoperi cu ochări? Acestea nu te pot face niciodată să joci mai bine. Mai rău da.

— Ce simți în fața unui adversar superior?

— Teoretic el nu există de înaintea de desfășurarea partidei. În clipa în care ai lovit mingea această stare psihică care eventual te inhibă, dispăre.

— Există oameni care nu au prieteni și nu stau ore în șir privind ecranul televizorului, nu au hobby-uri dar trăiesc exemplar cele 90 de minute, făcînd chiar sute de kilometri pentru a vă încuraja...

— Uneori am fost tentat să cred că astfel de oameni nu există, că sînt o exagerare. Pe măsură însă ce „îmbătrînești” în fotbal începi să te gîndești tot mai mult la spectatori. Dorințele și felul lor de a fi încep să facă parte din tine, să știi ce vor, cum vor, pe cine iubesc și cine le e indiferent. Dar ei trebuie să știe la rîndul lor că noi facem tot ce putem, că între ei și noi trebuie să domnească o înțelegere deplină, liantul care să ne stimuleze reciproc. Un fotbalist, se dezvoltă ca om și personalitate numai în acest climat.

Doru KALMUSKI

cărți • cărți • cărți

IORGU IORDAN: Titluri și lucrări

La vîrsta de 86 de ani, acad. Iorgu Iordan își publică, într-o elegantă broșură de 62 de pagini tipărită la editura „Litera”, lista lucrărilor realizate în cursul a 62 de ani de activitate științifică și didactică și titlurile științifice care încununează o viață de muncă, o înaltă ținută profesională și etică. Care este semnificația acestei publicații? Conștiința cetățenească îi dictează, ca să folosim cuvintele acad. Iordan din Lămurirea publicată la început, „să dea socoteală” colectivității în mijlocul căreia s-a născut și s-a format, despre ceea ce a făcut în viață. Și „raportul” e simplu și grav, căci este un răspuns la problema sensului existenței: „Spus altfel, vreau să arăt că, atît cît m-au ajutat puterile, mi-am îndeplinit datoria, prima și cea mai importantă datorie, față de ea [societate], sau, ca să folosesc o formă populară și familiară, foarte expresivă, că n-am trăit degeaba” (p. 5-6).

Cercetătorilor din domeniul lingvisticii și al filologiei li s-a pus la dispoziție un izvor de informare deosebit de important. Prezența activă a acad. Iorgu Iordan în cercetarea științifică privind lingvistica romanică, toponimia, lexicologia, lexicografia, stilistica, gramatica, istoria limbii române, prin studii, note, recenzii și dări de seamă asupra diferitelor manifestări internaționale la care savantul a reprezentat țara noastră face ca bibliografia lucrărilor domniei sale să reprezinte o imagine a înșăi lingvisticii românești în întreprînderea ei cu știința mondială în curs de șase decenii.

Un interes deosebit prezintă, mai ales pentru cercetătorii mai tineri, capitolul în care sînt înregistrate cursurile universitare ținute de profesorul Iordan timp de cinci decenii, la universitățile din Iași și București. Cursurile sale, dintre care numai o parte litografiate, vădesc formația sa multilaterală în domeniul lingvisticii, dar și deschiderea largă spre problemele culturii și literaturii popoarelor romanice, cu un interes special îndreptat spre limbile și literaturile spaniolă și italiană. Pe parcursul a unui deceniu, un curs de limba română și dialectele ei a adîncit, rînd pe rînd, problemele de fonetică, morfologie, formarea cuvintelor, de stilistică, sintaxă și lexic. Cursurile din domeniul lingvisticii romanică îmbrățișează probleme generale de fonetică, morfologie, gramatică, lexicologie, toponimie, dar sînt nu-

merose și cele consacrate unor aspecte particulare, cum ar fi raporturile lingvistice hispano-italiene, limba spaniolă în America, poziția catalanei în cadrul României și altele. Alături de acestea stau însă și cursurile de istorie a literaturii române din secolul al XIV-lea, de istorie a literaturii române din secolul al XVI-lea, de istorie a literaturilor spaniolă (Epoca medievală, Secolul de aur) și italiană (primele veacuri pînă la Dante, Renașterea).

Articolele și recenziile din domeniul istoriei și criticii literare, al culturii și învățămîntului întregesc imaginea unei personalități multilaterale, a unei gîndiri active, a simțului responsabilității față de actul de creație și de cultură, iar cele din domeniul politicii ni-l înfățișează pe intelectualul democrat, antifascist, care în anii puterii populare s-a preocupat îndeaproape de problemele actualității: succesele construirii socialismului, prietenia cu popoarele lumii.

Știința și munca profesorului și savantului Iorgu Iordan au fost puse, în primul rînd, în slujba studenților, discipolilor și colegilor săi din România. Dar valoarea lucrărilor sale a făcut ca activitatea să-i fie cunoscută și unanim apreciată și peste hotare. Opera sa Lingvistica romanică. Evoluție. Curente, Metode, în prima variantă, din 1932, și în cea de a doua, din 1962, a fost tradusă, rînd pe rînd, în engleză (1937 și 1971), germană (1962), spaniolă (1967), rusă (1971) și portugheză (1973). Acesta este numai unul dintre motivele pentru care cel ce în 1919 își trecea la Iași doctoratul în filologie modernă este astăzi doctor honoris causa nu numai al Universității ieșene, ci și al unor universități din Franța, R.D. Germană și Belgia. Membru corespondent al Academiei române din 1934 și membru titular din 1945, Iorgu Iordan a fost ales membru al unor societăți academice din R.F. a Germaniei, R.D. Germană, Austria, Mexic. Prestigiul de care se bucură în lumea științelor ni-l dovedește de asemenea, participarea sa la conducerea unor repute societăți și publicații științifice internaționale. Omul de atitudine Iorgu Iordan a fost ales membru al Comitetului pentru supraviețuirea omenirii de la New York (1972) și al Parlamentului lumii de la Haga (1973).

Acad. Iorgu Iordan este o prezență românească peste hotare care face cinste poporului și științei românești tocmai pentru că reprezintă o intruchipare a capacității creatoare a poporului nostru, a spiritului său democratic.

Prin lista de titluri și lucrări publicate, acad. Iorgu Iordan a oferit lingviștilor un instrument de lucru și, tuturor contemporanilor săi, un prilej de meditație asupra valorilor muncii și a sensului vieții.

Stelian DUMISTRACEL

Nicolae POPA :

„Case pe Bucșinescu”

A. PODOLEANU :

„Peșaj”

— secția română —

1. Poveste (S. Pautza) — Cor Animosi & Grup Aurora; 2. Copii ai vieții (A. Ordean) — Stereo; 3. Imnul copiilor (N. Brandes) — Roșu și Negru; 4. Cocorii (I. Ștepan) — Pro Musica; 5. La noapte te voi răpi (M. Teicu) — Adrian Romcescu; 6. Extaz — Phoenix; 7. Cer de baladă (P. Magdin) — Dida Drăgan; 8. Cum e în soare (Z. Boș) — Aura Urziceanu; 9. Mai tîrziu (D. Aldea) — Anda Călugăreanu; & Sfinx; 10. Cit să iubesc (M. Banițiu) — Mircea Banițiu.

— secția străină —

1. Gonna Make You a Star — David Essex; 2. You're the First, the Last, My Everything — Barry White; 3. L'amore di un momento — Gianni Nazario; 4. Another Time, Another Place — Bryan Ferry; 5. Another Saturday Night — Cat Stevens; 6. Bellissima — Adriano Celentano; 7. Clap for the Wolfman — Guess Who; 8. Lady Lay — Pierre Groscolas; 9. Tell Him — Hello; 10. Amateur Hour — Sparks / Fahrenze Musikanten — Nina & Mike.

Realizatorii rubricii TOP, Lucian Hanganu și Sorin Gabriel, așteaptă sugestiile și propunerile dvs. pentru anul viitor și vă urează un călduros „La Multi Ani!”

TELE — grame

Despre alfabet

Devenită fenomen social cu ample rezonanțe (să ne gândim doar la cele 300.000.000 de aparate de pe glob). Televiziunea a ajuns în etapa constatării și a meditației căutând un răspuns la întrebările: „Ce facem și cum facem mai departe?”
In goana sa după cucerirea înălțimilor, omul a avut nevoie de două secole ca să străbată drumul de la Mont-Blanc la Lună. Pentru a se ridica la înălțimea înțelegerii fenomenului, televiziunea nu a avut nevoie de atât de mult timp. Dimpotrivă, în comparație cu teatrul și filmul, lucrurile au mers mai repede parcă. Dar pină la „Selena rezolvărilor clare” (cum spune Malraux), mai este o oarecare distanță de parcurs. Probabil că în privința aceasta este necesară schimbarea din rădăcină a unor concepții, ceea ce este mai greu. La apariția radioului, Tudor Arghezi lansa un îndemn: „Să căutăm un alt alfabet!”. Poate mai mult decît în orice alt domeniu, apelul acesta arghezian cu mare valoare de simbol este foarte actual pentru televiziune care s-a situat cu fermitate pe primul loc în sistemul mijloacelor de informare în masă.

Chiar și ca sursă de știri, unde radioul deține ferm locul întâi, televiziunea a început să câștige teren. Este o realitate interesantă. E drept, în Olanda 62 la sută din persoanele chestionate mai consideră încă radioul ca cel mai operativ mijloc de prezentare a evenimentelor și doar 26 la sută consideră televiziunea (7 la sută în favoarea ziarelor). În Franța însă, situația este net în favoarea televiziunii: 53 la sută din participanții la sondaj o plasează pe primul loc. (În S.U.A., un sondaj mai recent menționa 70 la sută în favoarea televiziunii). După cum rezultă și din datele preliminare ale unei anchete românești realizată sub conducerea sociologică a lui Pavel Cămpănu, și la noi rolul televiziunii ca factor informator de primă mărime este în creștere. Și cum, în ultimă instanță, telespectatorii sînt cei care au cuvîntul hotărîtor de spus, televiziunile procedează conform unei vechi întelepțiuni, ce afirmă că „fata da unei case nu aparține celui care o locuiește, ci celui care o privește”.

Alexandru STARK

Bîrlad-800

Bîrladul a fost în sărbătoare. A fost sărbătorită împlinirea a 800 de ani de existență atestată documentar, eveniment istoric despre care revista noastră a publicat din timp materiale autorizate. Evenimentul a fost marcat printr-o sesiune jubiliară a consiliului popular municipal, la care au participat și reprezentanți ai unor municipii și orașe din Moldova, personalități din diverse domenii, originare din Bîrlad, precum și numeroși oameni ai muncii din întreprinderile și instituțiile municipiului. A luat parte de asemenea o delegație a oamenilor muncii din raionul Cahul (R.S.S. Moldovenească). Participanții au primit cu deosebit entuziasm mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu locuitorilor municipiului Bîrlad, precum și Decretul prezidențial prin care se conferă Bîrladului ordinul „Steaua Republicii Socialiste România” Clasa I-a. Pentru merite deosebite în muncă, cu acest prilej au fost distinși cu ordine și medaliile 90 de locuitori ai Bîrladului.

Participanții la sesiune au fost salutați de tv. Gh. Tănase, prim secretar al Comitetului județean P.C.R., președintele consiliului popular județean. În incheiere a fost adresată o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin care se reafirmă deplina aprobare față de întreaga politică internă și externă a partidului și statului și se exprimă mulțumiri pentru înalta distincție acordată municipiului și pentru căldurosul mesaj adresat.

A urmat spectacolul omagial „Bîrlad-800”, realizat de regizorul Cristian Naț pe un scenariu scris de Aurel Leon. Contribuț la reușita reprezentației au avut Teatrul „Victor Ion Popa”, Corul sindicatului învățămintului, orchestra Casei de cultură, formații coregrafice, pionerești și fanfare din județ.

În aceeași zi a avut loc solemnitatea dezvelirii unei plăci comemorative, prin care se consemnează acest moment jubiliar.

Consecvență liniei sale de oglindire a realităților moldovene, „Cronica” ține să felicite și pe această cale municipiul ocrotentar și pe toți oamenii muncii din Bîrlad, care nu preocupă nici un efort spre a înscrie orașul lor pe orbita contemporaneității românești.

Succes al școlii românești de canto

La concursul internațional de canto „Francesco Vinas” de la Barcelona din noiembrie crt., școala românească de interpretare a reputat un deosebit succes prin trei dintre cei șase tineri interpreți desemnați să ne reprezinte. Cele trei premii, Premiul II acordat basului Mircea Moisa, Premiul II acordat sopranei Nely Miricioiu, și Medalia de Aur „Carlos Gomez” acordată lui Dorin Teodorescu vin să adauge noi lauri, la prestigiul de care se bucură arta românească peste hotare, confirmînd încă odată valoarea soliștilor noștri. Succesul este cu atât mai valoros cu cît numărul mare de concurenți (peste 60) din diferite țări ale lumii a fost supus judecării unui juriu compus din reprezentanți de seamă ai artei mondiale cum ar fi Gino Bechi, Anton Dermota, Janyne Micheau ș.a., fapt care a conferit acestui concurs o înaltă distincție. Deoarece Premiul I nu s-a acordat la nicio categorie, cei trei soliști români au urcat pe cele mai înalte trepte ale podiumului.

Iată ce scrie „Diario de Barcelona” despre soprana Nely Miricioiu, o strălucită elevă a profesorului Tiberiu Popovici de la Conservatorul „George E. Enescu” din Iași: „Premiul secund a fost acordat în unanimitate sopranei Nely Miricioiu care atît în cadrul concursului, cît și la proba finală s-a distins printr-un admirabil timbru vocal și printr-un deosebit simț muzical și tehnică vocală”.

SABIN PĂUTZA

Cărți cu defecte

Evident, este vorba de defecte tipografice, a căror frecvență depășește, pare-se, normalul. Dacă normalul este, totuși, să se trimită în librării cărți cu pagini albe, pagini lipsă sau pagini rupte, așa cum, de pildă, e cazul „Dicționarului român-german și german-român”. De fapt, nu e vorba de soarta singulară a unui dicționar pentru că, într-un fel sau altul, o soartă asemănătoare au avut-o și „Mic dicționar enciclopedic de chimie”, „Mic memorator de fizică și chimie”, „Mic dicționar al limbii române”, „Dicționar francez-român” etc. Sigur, pachetele cu returnări mai cuprind și alte nedorite surprize. Semnalăm, în acest sens, exemplare din lucrarea „Anaglife geometrice” (cărora le lipsesc ochelarii măritori D), „Diabet zaharat”, „Anatomia și fiziologia omului” de Voiculescu, „Formarea poporului român” de Giurescu, fără a avea prezența epuzării titlurilor prezente în librării prin exemplare cu defecte. Același lucru în ce privește cartea literară, domeniul din care vom da numai câteva exemple: „Jules Verne — 800 leghe pe Amazon”, Pop Simion „Nord”, Ionel Teodorescu — „Jucării pentru Lili”, Const. Chiriță — „Intîlnirea”, Th. With — „Arthur, regele Camelotului” ș.a. Curios este, înșirînd, faptul că nici „Cartea de artă” nu-i lipsită de asemenea aventuri tipografice, unele exemplare (din titluri foarte solicitate, de „Lifel, cum ar fi „Toulouse Lautrec”, „Piero della Francesca” etc) făcînd și ele calea întoarsă, după ce s-au depus atîtea eforturi pentru a le tipări, broșa, transporta.

O vitrină cu asemenea exemplare ar fi poate mai edificatoare decît orice comentariu sau enumerare. Care unitate tipografică este oare dispusă să o amenajeze? Fără a omite, eventual, printr-o contribuție. E doar o sugestie.

N. IRIMESCU

Omagia eroilor de la Podul Înalt

Între 3 și 12 ianuarie 1975, Radio Iași programează o suită de emisiuni consacrate împlinirii unei jumătăți de veac de la victoria lui Ștefan cel Mare de la Podul Înalt, lângă Vaslui. Timp de 10 zile, sub genericul „Omagiu eroilor de la Podul Înalt” vor fi difuzate scenarii radiofonice, poeme, concerte omagiale care vor evoca figura marelui voevod, evenimente însemnate pe fronsa aceluși veac XV din istoria Moldovei. Trei din aceste manifestări vor fi prezentate în premieră. Este vorba de recitalul de poezie clasică și contemporană, „Bîruit-au gîndul”, de cantata „Inchinare”, de Viorica Munteanu, după un libret de Ion Chiriță și de scenariul radiofonic „Pădurea”, de Alexandru Dumitra.

Celelalte emisiuni programate în această decadă au fost realizate de-a lungul anilor și ele fac parte din fondul de aur al fonotecii Studioului.

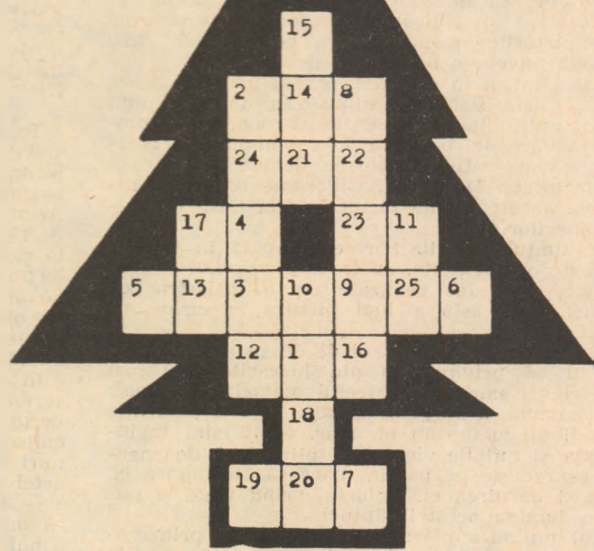
N. IRIMESCU

REVELION CU CIOSU

URARE

(2, 5, 3, 2, 6, 7)

ORIZONTAL: Sfîrșit de decembrie — A merge cu plugușorul — Podoaba bradului — La zurgălăi — Trimestru pe sfîrșite — Cu luminările aprinse — Făptură de basm — Comun la nea, omăt și zăpadă — Începe crivățul.

VERTICAL: De la revelion la revelion — După podoaba bradului — Cînd cauți urarea — Scos din sac — Geros fără margini — Sîrșește buna dispoziție — A orna cu globuri bradul — 1 ianuarie — În vacanță — Urmă de omăt.

Notă: aflați urarea aranjînd literele din grilă după numărul lor de ordine.

Viorica VILCEANU

SPORT

LA MULȚI ANI!

Se încheie anul dar, din punct de vedere sportiv, nu vom face bilanțuri cum se obișnuiește. Pentru televiziune e ușor: decupează, din peliculele realizate peste an, cele mai frumoase goluri sau cele mai spectaculoase ratări și-i iese o bună emisiune (ba chiar mai multe) pentru sufletul bolnavului de fotbal. Și iată cum, din ce a fost anost un an întreg, se pot culege cîteva floricele cu parfum tare de adormit exigențele noastre atît de greu încercate un retur și-un tur întreg, ca să nu mai vorbim de competițiile internaționale. „Adică de ce să nu vorbim?”, aud parcă o voce care seamănă cu a cuiva de la Federație. N-am avut succese? Ba am avut. Cel mai mare succes se numește Dinu frumosul și elegantul nostru căpitan de echipă națională; oriunde a jucat el pe un teren străin, a fost huiduit ca un huligan-trosnitor de oase. Vă dați seama cît de mîndri am fost de acest succes! Se vede că Federația stă cam prost cu normele eticii, altfel nu se explică o asemenea gafă; căci gafă este să încoronezi tocmai pe cel care a tras asupra culorilor echipei naționale cele mai violente fluierături. Noi sîntem cunoscuți în lume ca oameni civilizați, cu bun simț și care ne afirmăm atitudinile și opiniile prin viu grai sau prin scris, adică prin mijloace superioare. Dinu și le-a afirmat cu crainpoanele. În ce ne privește, nu-l recunoaștem pe Dinu drept cel mai bun fotbalist al anului; nu-l recunoaștem pentru că nu putem

uita acele fluierături de pe stadioane străine și nu putem uita nici incidentul de pe stadionul din Bacău și nici alte incidente provocate de el. Așadar, să i se ia cununa și să se dea altuia mai bun și mai civilizată!

✱

Ba voley, iar ne-au ciupit arbitrii și ne-au aruncat tocmai pe locul trei. Știe o lume deja, că meciul cu I.E.F.S. l-am cîștigat noi de fapt, dar cavalerii fluierului l-au oferit studenților din București (în linie dreaptă și Rapidului în linie cotită). Admit că omește este posibil ca un arbitru să greșească. Dar nu știu cum dracu se face că în favoarea noastră nu s-a greșit niciodată. Nu că am fi avut nevoie sau că am vrea să ne favorizeze arbitrii — doamne fereste! — dar măcar așa, ca să se infirme o idee (fixă?). Că dacă s-ar greși odată și în favoarea noastră, ni s-ar rupe gura, cum se spune, și n-am mai putea deranja pe nimeni nici dela Federație, nici de la colegiul de arbitri. Ba poate am cîștiga și titlul, că uite vine vremea să depindă un titlu de un punct nenorocit pe care l-a luat arbitru din trasta ta și l-a pus în altă trastă, în una cu motive folclorice de pe Podul Grant.

Eh, suferințe de supporter, amărălă de cronicar și tocmai acum cînd vorba cea mai îndecată e alta:

Tuturor celor care ne citesc, ne iubesc și sufăr ca și noi pe aceleași stadioane și în aceleași săli de sport — sănătate și la mulți ani!

INTERIM

Tinerii ale căror opinii le consemnăm mai jos sînt, toți, studenți și ne-au vizitat țara cu diferite prilejuri. Toți stăduază limba română, astfel că în discuția cu ei nu am avut nevoie de translator. Și încă ceva: absolut toți sînt, în țările lor, mesageri sinceri și atașați ai României socialiste. Semnificația titlului trebuie deci dedusă de aici, din sinceritatea afirmațiilor făcute și a convingerilor exprimate, din dorința de a vorbi despre România, oriunde pe meridianele lumii, ca despre una din țările pe care le iubesc și le stimează.

Jane Harding — Universitatea din Londra (Anglia):

Vin pentru prima dată în România, dar sînt foarte mulțumită de cantitatea informațiilor pe care le-am acumulat și, mai ales, de calitatea impresiilor pe care vi le pot împărtăși. Mă bucur că pot da primul meu

interviu în limba română: nu e prea ușor, dar nici prea greu, pentru că ceea ce se spun, spun din suflet. Există un frumos proverb românesc care spune că ceea ce ai în inimă se exprimă întotdeauna mai repede și mai simplu, mai cinstit. Acesta e cuvîntul.

Limba română îmi va folosi în Anglia, în primul rînd pentru a citi clasicii dv. Mă gîndesc la Caragiale, Sadoveanu și la Eminescu, desigur. Vreau de asemenea să-mi fac accesibilă documentația românească în domeniul care mă preocupă (romanistica).

Cea mai puternică impresie pe care am avut-o în Anglia despre România a fost să citesc într-un catalog internațional că țara aceasta este printre primele din lume în materie de fabricare a utilajului petrolier. Abia aici, vizitînd cîteva orașe industriale, am putut să înțeleg că înregistrați ritmurii

de dezvoltare foarte înalte și în alte domenii în care, după cîte cunosc, n-ați avut tradiție: siderurgie, mecanică fină, construcții navale. Investiții foarte mult și construiți enorm, investiții pentru un viitor cert, care vă va asigura un nume de prestigiu în Europa și în lume. Stimez poporul român, tradițiile sale, folclorul, precum și eforturile pe care le faceți și rezultatele pe care le obțineți în economie și industrie. Țara pe care încerc să o cunosc mai bine devine cu fiecare zi mai demnă de cunoscut și de apreciat în lume. Mă bucur că am posibilitatea să vorbesc limba unui popor atât de harnic și prietenos, a cărui istorie este remarcabilă în fapte. Prezentul tinde să depășească trecutul prin tot ce am văzut și prin tot ceea ce se face.

Jean Pierre Valla — Facultatea de litere din Saint-Etienne (Franța):

Impresii formidabile, datorită oamenilor cunoscuți, profesori și simpli cetățeni, datorită locurilor vizitate. Profesorul Cizec, care m-a inițiat în tainele limbii române în Franța, ar fi, cred, încîntat de progresele pe care le-am făcut în acest scurt timp cît am stat în România. Ele îmi vor folosi pentru definitivarea lucrării mele de lingvistică comparată, ca și pentru cunoașterea în profunzime a culturii dv., a capodoperelor pe care, deocamdată, le cunosc numai după nume.

În Franța am cunoscut cîte ceva din realizările României, dar numai din ziare și de la radio. Aici cunoașterea s-a făcut pe viu și de aceea impresiile rămîn mai puternice. Sper ca împreună cu Angelo Galifi, colegul meu de facultate care învață și el româna, să pot reveni în România. Nu importă unde, peste tot e frumos.

Apreciez gustul românilor, îndeosebi gustul cu care îmbinăți arhitectura tradițională cu cea modernă, forța acestui popor mic care-și face o istorie de popor mare. Știu că un poet al dv., a spus că „românul s-a născut poet”, dar cred că afirmația lui este unilaterală, dacă mă pot exprima astfel. Cred că poporul român are foarte multe vocații și este mai de preț este prietenia.

Viaceslav Silin — Universitatea din Leninograd (U.R.S.S.):

Eu învăț la Leninograd, la facultate, atât româna cît și franceza și portugheza. Am venit în România cu puține cunoștințe de limbă română, dar cu dorința de a folosi această ședere pe cît posibil mai bine. Voi pleca cu un dublu câștig: pentru că am reușit să pot vorbi mult și destul de bine românește și pentru că am putut cunoaște această țară, despre care citisem mult.

Aici am terminat de citit în original Creangă și doresc să pot vizita, într-un viitor apropiat, locurile Humuleștilor, unde a copilărit acest mare povestitor. Literatura română, pe care o cunosc și din cîteva traduceri în limba rusă, are pentru mine și alte puncte de interes. Vreau să citesc mult, nu numai pentru că în anul III voi face Istoria literaturii române; dincolo de obligațiile studentului există pasiunea cititorului. Cine cunoaște o limbă străină poate înțelege foarte bine satisfacția mea, de a citi în original opere despre care știu că reprezintă mîndria unei culturi și a unei națiuni.

Tot ce am învățat în timpul șederii în țara dv., tot ce am văzut și am admirat este în favoarea apropierii mele de limba și cultura română. Mă bucur că o țară socialistă și prietenă, România, are atîtea prilejuri de a încînta un vizitator străin, prin peisaj, prin oameni și prin realizările de peste tot, din acești ultimi ani. O limbă străină se învață cu atît mai ușor cu cît civilizația și poporul de care te apropii îți trezesc interesul și admirația.

Marian Hulshof — Universitatea din Groningen (Olanda):

Profesorului Sorin Alexandrescu îi datorez primele mele cunoștințe de limbă română. De fapt, am început să urmez cursurile de română la Groningen, deoarece o prietenă mi-a spus că pentru învățarea limbilor romanice, româna este foarte folositoare. Începutul a fost greu și neinteresant, ca orice început. Dar, asistînd la un spectacol de teatru în limba română (Dale carnavalului), dat de o trupă din România în orașul meu natal, mi-a plăcut atît de mult, încît m-am hotărît să continui serios ce începusem. Am fost foarte

fericită cînd, la sfîrșitul spectacolului, am putut să le spun actorilor români cîteva cuvinte de mulțumire în limba pe care acum o vorbesc.

Visul meu este să pot veni la București, să predau olandeza studenților români și, în același timp, să mă specializez în cunoașterea limbii române și a literaturii dv. Indiferent însă de acest vis, poate greu de realizat, voi mai veni în țara aceasta pentru că îmi place. Dacă spun că România este frumoasă, asta înseamnă foarte puțin. Cînd cineva m-a întreat în glumă care țară e mai frumoasă, Olanda sau România, eu am spus că amîndouă sînt la fel. Înseamnă că despre România păstrez și voi păstra cele mai frumoase amintiri: oamenii, orașele, relieful, folclorul, totul mi-a plăcut.

Cînd în Olanda sau altundeva, pe meridianele lumii, voi întîlni un român, el va avea prilejul să asculte de la mine, în limba română, cuvinte frumoase despre țara lui. Aceste cuvinte le voi spune tuturor celor care mă vor întreba ce am văzut în țara dv. Eu sînt mîndră că v-am putut cunoaște și că pot vorbi limba română. Datorce înfîlțirii cu România cunoașterea unui popor deosebit și a unei civilizații deosebite. Aveți toate motivele să dați posibilitatea celorlalte națiuni să vă cunoască și să vă aprecieze.

Mirella de Martini — Institutul de limbi romane din Padova (Italia):

Nu e pentru prima dată cînd vin în România, unde am destui prieteni. Corespundez de aproape 4 ani cu acești prieteni: primele scrisori le-am scris cu ajutorul dicționarului, apoi am început să învăț româna în Italia, la cursul profesorului Sorin Stati. La început limba română a fost un hobby, dovadă sînt acea corespondență, dar apoi a devenit limba străină pe care am învățat-o cel mai ușor și pe care o iubesc și o stăpînesc cel mai bine. Nu numai pentru că italiană și română sînt înrudite, dar și pentru că interesul mi-a sporit cu fiecare nouă informație pe care o aveam despre țara dv. Cînd am venit prima dată în România, eu o primăvară în urmă, cunoșteam deja istoria și geografia ei. Atunci am avut ocazia să-mi adîncesc cunoștințele generale, acum pe cele referitoare la limbă și literatură.

Mă bucur că și alte persoane din străinătate se interesează de limba română, de cultura națiunii române. M-am convins de acest lucru în Italia. Este normal să se întîmple așa, pentru că sînteți o țară în plină dezvoltare, o națiune de viitor. România trebuie cunoscută.

Noi, cei care studiem limba română și vă vizităm țara, sîntem prietenii și partizanii României, oriunde, pe meridiane.

Consemnate de Mihai TATULICI

PICTORII ORAȘULUI MINIER

reportaj de VLADIMIR POPOV

În U.R.S.S. sînt 13 milioane de artiști amatori. Dintre ei, 35 se așează seară de seară în fața șevaletelor din atelierul de pictură al Casei de Cultură a minerilor din Cervonograd.

„Dacă-mi trece o zi fără cîteva trăsături de penel bine așezate pe pînză, nu mă simt eu însămi” zice Olga Mulinskaia, o fată de 20 de ani, zidăriță din alt oraș nou clădit în apusul Ucrainei. Acum trei ani, s-a înscris la cercul de pictură. De atunci timpul ei liber se numește tot pictură. Parcă s-ar fi logodit. Mai întîi a încercat să deseneze, să picteze după manualele și modelele pe care le avea acasă. Se poticnea la fiecare încercare nouă. Să se ducă de artă la Lvov, să audieze cursurile Institutului de arte decorative și aplicate, să „fure meseria” din atelierul pictorilor pedagogi, era peste mină. Nu-i ușor să faci naveta o bună sută de kilometri.

Intr-o zi a intrat în sala unei expoziții de amatori. Șeful lor, Adam Baciu, a spus-o a doua zi unui examen de aptitudini la „desen după model” și „compoziție”. Acuarelele pe care le-a compus în „perspectivă” aveau spațiu și culoare, demne de un examen la facultate. De atunci Olga este cea mai siluitoare elevă a cercului de pictură de la Casa de cultură a minerilor.

— Are simțul culorii. Formele capătă în pinzele ei o notă de originalitate, ca în ochii copiilor sau ai primitivilor, dar sînt realizate cu o măiestrie de profesionist. Fata asta a luat pictura în serios, de la început.

Ca să-l credem pe profesorul de desen Adam Baciu este destul să privim una din lucrările cele mai bune ale elevii sale — „Portretul mamei”; în gusa spontană, simplă, a surprins statura femeii povîrnite de ani, odihnindu-se sub un măr. Ochii sînt îngindurați, fața și minile viguroase, pline încă de energie. Tot ce rodește pe pămînt pare să fie munca ei, dragostea și dăruirea ei. Culoarele prind viață și purtate din lumina acestei fapte.

Portretul nu mi-a plăcut numai mie. În primăvară l-am revăzut emoționat în sala centrală a expoziției de la Moscova, unde 1.350 de pictori amatori și-au reunit cele mai bune lucrări sub cuvintele „Slavă muncii”. La vernisajul acela ingenuu participau și alți artiști din Cervonograd. Lui Piotr Volski i-am privit o compoziție amplă reprezentînd un „schimb” de mineri cu chipuri obosite, încordate, dar cu ochii luminoși că-i așteaptă cei dragi. Mine-rul din abataj Mihail Simociko și-a intitulat lucrarea dedicată ciberneticienilor, „Căutarea”.

Nimic mai firesc decît preocupările pentru muncă, pentru orașul lor, la acești pictori care se așează în fața șevaletului după ce și-au spălat minile de cărbune ori de var.

Grigori Loinet conduce o combină în galerii, Dimitrie Grunik susține cu beton acelele, Serghei Sauciuc face zidăria, alii proiectează sau ridică schele și se întîlnesc în atelierul de pictură să-și aștearnă în tăcere cele văzute, gîndite, trăite ori imaginare în culoare și ritm, grafic și reliefat. Asta nu înseamnă că de la cel mai tînăr, Mihail Semociko, pînă la Mihail Pustovalov care are 43 de ani, toți cei 35 de amatori se aprofundează doar în teme privind producția. Mulți sînt peisagiști, portrețiști, autori de naturi statice și flori care înfrumusețează interioarele și le fac viața mai plăcută, lor și prietenilor care i-au poreclit „Rafaelii mineri” pe acești îndrăgostiți de frumos care cutreieră duminica pădurile, malul rîului și străzile orașului însoțiți de cutia cu uliuri și trepiedul lor pe care-și fixează pinza ori cartonul.

Orașul acestor pictori a crescut în ultimii 20 de ani ca din pămînt, îndată după ce s-au descoperit aici mari zăcăminte de cărbune. În locul satului Cristinopol cu cei 500 de locuitori ai săi s-au ridicat străzi moderne ale unei așezări industriale denumită și „capitala micului Donbass”. În locul celor cîteva meseriași care trăiau printre țărani s-au format detașamente de mineri, țesătoare, oameni angajați în industria alimentară și servicii. Populația a crescut de 35 de ori. Este lesne de înțeles pasiunea pictorilor amatori pentru acest oraș al lor, care crește „văzînd cu ochii”.

Atelierul de pictură și-a cucerit un renume. Cei mai buni elevi și-au expus lucrările în oraș la Lvov, Kiev și Moscova. Au tipărit albume, se scrie despre ei.

Totul a început acum 13 ani cînd Adam Baciu, absolvent al Institutului de arte din Lvov, a hotărît să înființeze un cerc de pictură la Casa de cultură cu tencuiele încă umede, mirosînd proaspăt a var. Acum casa aceasta a minerilor are un buget anual de 156.000 ruble și cuprinde activitatea a 24 de cercuri, la care participă peste o mie de oameni. La prima lecție de pictură au venit 5 elevi. După jumătate de an erau 30. De atunci s-au perindat pe aici 600 de oameni. Unii dintre ei, talentați și perseverenți au terminat academii de artă și au devenit pictori adevărați. Sînt 42 la număr.

În acest oraș de mineri pictura este o preocupare serioasă. Zeci de oameni urmăresc cu atenție încordată lecțiile de compoziție, desen, perspectivă, culoare. Își încearcă aptitudinile în tehnici și genuri diferite. Ar vrea cu toții să pătrundă tainele artei de la alfa la omega.

— Eu, pesemne, n-am să spun nimic deosebit, dacă am să recunosc în pictură ceva mai mult decît o odihnă, sau o distracție. Este o chemare a omului spre frumos, un mod de a se exprima în tăcere. Ne dăruim egal muncii noastre din adîncul minei ca și din adîncul sufletului. Vedem culorile și pe perețele de cărbune, și prin el, dincolo de el. În fiecare om este un artist și merită o muncă imensă ca să ajungă la el, zice Mihail Pustovalov, dus pe gînduri. Trebuie să-l ajuți pe om să descopere această latură minunată a naturii sale, darul său de creator, în condiții sociale prielnice. Cînd îl priveșc pe colegii mei din atelierul de pictură, cînd le văd strălucînd ochii, mă convîng tot mai mult de acest adevăr.

În românește de Svetlana NEGRU

Simpozion de românică în R. D. G.

La începutul lunii decembrie, conducerea universității „Humboldt” din Berlin — prestigioasă cetate a culturii germane, care numără 27 de învățați la reșea ai Premiului Nobel — au organizat un simpozion dedicat culturii românești. Pentru noi, românii care urcam scările spre rectoratul acestei universități, a fost un prim prilej de emoție, intrucît pe aceste săli, cu aproape un veac în urmă, pășea zîmbind melancolic cel care avea să devină marele Eminescu.

Temp de două zile, în sala senatului au fost dezbătute variate probleme legate de relațiile culturale româno-germane, precum și aspecte specifice culturii românești. Totodată a fost omagiată aniversarea a 75 de ani de la inaugurarea cursului de limbă română la această universitate. Din comur, cările susținute în prima grupă amintim pe cele ale Dr. Ioachim Haase, „Dr. istoria relațiilor dintre clasa muncitoare din România și Germania”, a Dr. Iohannes Thiele, referitoare la elemente de limbă germană în practica tipografică din România, sau cea a Dr. Friedel Krause intitulată „Inventarul bibliografic al literaturii române la Biblioteca germană de stat”, care s-a bucurat de un remarcabil succes. Acestora li se adaugă alte 20 de lucrări, cu privire la limba și literatura română, vizînd periodizarea istoriei limbii române, (Dr. Werner Bahner), componența etimologică a lexicului limbii române, (Dr. Klaus Bachmann), sociolingvistica și istoria limbii române, (Dr. Artur Beyer), etc.

Delegația română, reprezentată de cadre didactice de la universitățile din București, Cluj-Napoca și Iași a completat profilul simpozionului cu cercetări cum ar fi: „Semantica vocabularului românesc de origine traco-dacică” (Dr. G. Brîncuși), „Tendințe actuale în dezvoltarea vocabularului românesc” (Dr. I. Cristea), „O interpretare bachelardiană a poeziei lui Bucovia” (Dr. Romul Munteanu), „Mit, legendă și inspirație din cronici în opera lui Sadoveanu” (Dr. I. Rotaru), „Forme de colaborare între români și germani în viața rurală din Transilvania” (Dr. C. Mureșan), „Contribuții la definirea conceptului de românică” (Dr. doc. Const. Ciopraga) și „Romanitatea noastră în operele umaniștilor români” (Dr. I. D. Lăudat).

Interesul stîrnit de această manifestare este dovedit de numărul mare de auditori, precum și de cuvîntul de încheiere rostit de Dr. Horst Heintze, care se arată că „Simpozionul s-a desfașurat la un nivel înalt, cum i bănuiam cînd l-am proiectat”. Comunicările prezentate la acest simpozion, opărea într-un volum ce va fi publicat cu sprijinul conducerii Universității „Humboldt” și care va marca în mod concret începutul unei tradiții de întîlniri a cercetătorilor români și germani.

I. D. LAUDAT

CRONICA

săptămînal politic - social - cultural

colegiul de redacție:

LIVIU LEONTE, redactor șef
ANDI ANDRIEȘ, redactor șef adj.
N. BARBU, redactor șef adj.
ȘTEFAN OPREA, secretar g-ral de redacție
VASILE CONSTANTINESCU

Prezentarea grafică: VALER MITRU